

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KARAPARANIN İKTİSADİ YANSIMALARI VE MÜCADELE
YÖNTEMLERİ

Hazırlayan
Burak ÇİLDEMİR

Maliye Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Yusuf TEMÜR

TOKAT – 2013

KARAPARANIN İKTİSADİ YANSIMALARI VE MÜCADELE
YÖNTEMLERİ

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 16 / 12 / 2013

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. Cuma ÇATALOLUK

Üye : Doç. Dr. İlhan EROĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Yusuf TEMÜR

.....
.....
.....

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 03/12/2013 tarih ve 35-11 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ali AÇIKEL

.....
Mühür
İmza

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

(16 / 12 / 2013)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Burak ÇİLDEMİR

İmzası

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans'ın hem ders döneminde hem de tez çalışmam sırasında bana her zaman yardımcı olan değerli Hocam Yrd. Doç. Dr. Yusuf TEMÜR'a , bana Yüksek Lisans yapmamda destek olan sevgili dayım Prof. Dr. Turgut TÜMER'e ve her zaman yanımda olan başta annem olmak üzere aileme teşekkür ederim.

Saygılarımla .

Burak ÇİLDEMİR

ÖZET

Karapara her türlü yasa dışı faaliyetten elde edilen kazanç, karapara aklama ise bunu yetkililere farketirmeden piyasaya entegre edilmesidir. Dünya ekonomisini tehdit eden bu suçun önlenmesi ancak uluslararası işbirliğiyle gerçekleşebilir.

Bu tezde paranın tarihi kadar eski'ye dayanan karaparanın küreselleşen dünya, liberalleşen sermaye ve artan teknolojik imkanlar sayesinde nasıl çoğaldığını ve nasıl amlandığını buna karşın alınan ulusal ve uluslararası mücadele yöntemleri ile karaparanın iktisadi yansımaları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: karapara, karapara aklama , kayıt dışı ekonomi

ABSTRACT

Blackmoney is an income derived by any illegal activities and blackmoney laundering is integrating the blackmoney to the market without realising to the authorities. Preventing this delinquency which is threatening world economy, can only be prevented by international cooperation.

In this thesis we will research blackmoney which has a long history as long as the history of the money and how black money is increasing through the globalized world, liberalized fund and improving technology resources and how it is integrated whereas how we deal blackmoney by using national and international methods.

Keywords: black money, black money laundering, the informal economy

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ.....	1
1. KARAPARA VE KARAPARA AKLAMA YÖNTEMLERİ.....	3
1.1. Karapara.....	3
1.1.1. Karapara Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi.....	4
1.2. Karapara Aklama	5
1.2.1. Karapara Aklamının Tarihsel Süreci.....	6
1.3. Karapara Aklama Aşamaları.....	8
1.3.1. Yerleştirme (Placement)	9
1.3.2. Ayrıştırma (Layering)	9
1.3.3. Bütünleştirme (Integration)	10
1.4. Karapara Aklama Yöntemleri.....	11
1.4.1. Şirinler (smurfing) Yöntemi	13
1.4.2. Parçalama (structuring) Yöntemi.....	14
1.4.3. Vergi Cennetleri (Kıyı Bankacılığı Off- Shore)	14
1.4.4. Paravan – Hayali Şirketlerin Kullanılması	15
1.4.5. Oto Finans Borç Yöntemi (loan-back).....	16
1.4.6. Döviz Büroları	16
1.4.7. Kumarhane ve Casinolar.....	17
1.4.8. Sahte veya Yanıltıcı Fatura – Hayali İthalat ,İhracat.....	17
1.4.9. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması (Currency Smuggling)	17
1.4.10. Resmi Olmayan Havale Sistemleri (Hawala)	18
1.4.11. 900’lü Hatlar	19
1.4.12. Borsa	19
1.4.13. Talih Oyunları.....	20
1.4.14. Nakit İşlemler Tekniği	20
1.4.15. İnternet	21
1.4.16. Elektronik Para (e-para) ve Ön Ödemeli Kart	22
2. KARAPARA AKLAMADA ULUSLARARASI BOYUT	23
2.1. Karapara Aklamada Uluslararası Boyut ve İşbirliğinin Önemi	23
2.2. Karapara Aklamayla Mücadelede Uluslararası Kuruluşlar ve Çalışmaları	25
2.2.1. Avrupa Birliği (AB).....	26
2.2.1.1. Avrupa Konseyi (AK) ve Pompidou Grubu	27

2.2.1.1.1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferlerine İlişkin Tedbirler Hakkındaki R(80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı.....	28
2.2.1.1.2. Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (1990 Strazburg Sözleşmesi)	29
2.2.1.1.3. Avrupa Konseyi Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi	30
2.2.1.2. 91/308/EEC Sayılı Konsey Direktifi (Mali Sistemin Karaparanın Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesi Hakkındaki Konsey Direktifi)	31
2.2.1.3. 2001/97 Sayılı Konsey Direktifi	32
2.2.1.4. 2005/60/EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi	33
2.2.2. Birleşmiş Milletler (BM)	34
2.2.2.1. Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesi (New York Sözleşmesi)	36
2.2.2.2. Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Palermo Sözleşmesi)	36
2.2.3. Mali Eylem Görev Gücü – Financial Action Task Force (FATF).....	37
2.2.3.1. FATF 40 + 9 Tavsiye Kararı.....	39
2.2.3.2. FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar	40
2.2.3.2.1. Karayipler Mali Eylem Görev Gücü - Caribbean Financial Action Task Force (CFATF)	40
2.2.3.2.2. Amerika Kıtası Devletler Örgütü (Organization Of American States - OAS)	41
2.2.3.2.3. Asya Pasifik Grubu - Asian Pacific Group (APG)	41
2.2.3.2.4. Doğu ve Güney Afrika Grubu - Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group (ESAAMLG)	42
2.2.3.2.5. Güney Amerika Mali Eylem Görev Gücü - Grupo de Accion Financiera de Sudamerica / South American Financial Action Task Force – (GAFISUD)	42
2.2.3.2.6. Bankacılık İdarelerinin Kıyı Bankacılığı Grubu (The Offshore Group of Banking Supervisors - OGBS)	43
2.2.4. Basel Komitesi (Basel Committee on Banking Supervision).....	43
2.2.5. Wolfsberg Grubu	45
2.2.6. Egmont Grubu	46
2.2.7. Interpol (International Criminal Police Organization).....	47
2.2.8. Uluslararası Sigorta Yöneticileri Birliği (The International Association of Insurance Supervisors – IAIS)	47
2.2.9. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions – IOSCO)	48
2.2.10. Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası (International Money Found – IMF and World Bank).....	48
2.3. Karaparanın Aklanmasıyla Mücadelenin Ortak Noktaları	49
2.3.1. Müşterini Tanı İlkesi.....	49
2.3.2. Kayıtların Saklanması.....	50
2.3.3. Nakit İşlem Bildirimi	50

2.3.4. Şüpheli İşlem Bildirimi.....	50
2.3.5. Diğer Ülkelerle İşbirliği.....	51
2.3.6. Mali İstihbarat Birimleri (MİB) – (Financial Intelligence Unit - FIU) Fonksiyonları – İdari Yapıları.....	51
2.3.6.1. İdari Model	53
2.3.6.2. Bağımsız Model (Independent Model)	54
2.3.6.3. Polis (Kanun Uygulayıcı) Model.....	55
2.3.6.4. Adli (Kovuşturucu) Model.....	55
2.3.6.5. Karma Model	56
2.3.6.6. Mali İstihbarat Birimleri Örnekleri.....	56
2.3.6.6.1. Fransa - Yasadışı Mali Hareketlere Karşı Eylem ve Bilgi İşlem Kuruluşu (Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins - TRACFIN)	57
2.3.6.6.2. İngiltere - Ulusal Kriminal İstihbarat Birimi (National Criminal Intelligence Service - NCIS)	58
2.3.6.6.3. Amerika Birleşik Devletleri - Financial Crimes Enforcement Network (FINCEN)	58
2.3.6.6.4. Hollanda - Meldpunt Ongebrvikelijke Transacties (MOT)	59
2.4. Karapara Aklamayla Mücadelede Ulusal Boyut	59
2.4.1. Türkiye Tarafından Üye Olunan Uluslararası Kuruluşlar ve Yapılan Sözleşmeler.....	61
2.4.2. Türkiye Tarafından Karapara Aklamayla Mücadele Konusunda Yapılan İkili Anlaşmalar	61
2.4.3. Türkiye’de Karapara Aklamayla Mücadelede Faaliyet Gösteren Kurumlar ve Kuruluşlar’ın Rolü	64
2.4.3.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)	64
2.4.3.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMKK)	65
2.4.3.3. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB).....	66
2.4.4. Türkiye’de Karapara Aklamayla Mücadelede Yapılan Hukuki Düzenlemeler.....	66
2.4.4.1. 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun..	66
2.4.4.2. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu	68
2.4.4.3. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun.....	69
2.4.4.3.1. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik.....	70
3. KARAPARANIN İKTİSADİ YANSIMALARI	72
3.1. Karapara Aklamayla Mücadelenin Nedenleri.....	72
3.1.1. Para Talebinde İstikrarsızlık ve Para Talebinin Öngörülemezliği.....	72
3.1.2. Döviz, Menkul Kıymet ve Gayrimenkul Piyasasında İstikrarsızlık	73
3.1.3. Uzun Dönemli Büyüme Oranında Düşme	74
3.1.4. Gelir Dağılımında Adaletsizlik.....	75
3.1.5. Vergi Gelirlerinin Düşmesi ve Bu Düşüşle Ortaya Çıkan Diğer Sorunlar	76
3.1.6. Terörün Finansman Kaynağı	77
3.2. Karaparadan Elde Edilen Gelirlerin Vergisel Boyutu	77
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA.....	86
ÖZGEÇMİŞ	97

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Dünya’da Aklanan Karapara Miktarı ile İlgili Çeşitli Tahmin ve Hesaplamalar	24
Tablo 2.2: Türkiye’de MASAK tarafından Değerlendirme ve İnceleme Sonucu Aklandığı İddia Edilen Suç Geliri Tutarları	60

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AK	Avrupa Komisyonu
APG	Asian Pacific Group
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BM	Birleşmiş Milletler
CFATF	Caribbean Financial Action Task Force
CICAD	The Inter-American Drug Abuse Control Commission
CIA	Central Intelligence Agency
ESAAMLG	Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group
FATF	Financial Action Task Force
FINCEN	Financial Crimes Enforcement Network
FIU	Financial Intelligence Unit
FOPAC	Fonds Provenant d'Activites Criminelle
GAFISUD	Grupo de Accion Financiera de Sudamerica – South American Financial Action Task Force
GPML	The Global Programme against Money-Laundering
GRECO	The Group of States against Corruption
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
IAIS	The International Association of Insurance Supervisors
ICPC	The International Criminal Police Commission

IMF	International Money Found
IMOLIN	International Money Laundering Information Network
INTERPOL	International Criminal Police Organization
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
MENAFATF	Middle East & North Africa Financial Action Task Force
MİB	Mali İstihbarat Birimleri
MONEYVAL	Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures
MOT	Meldpunt Ongebrvikelijke Transacties
MSMKK	Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu
NCCT	Non-cooperative Countries and Territories
NCIS	National Criminal Intelligence Service
OAS	Organization Of American States
OGBS	The Offshore Group of Banking Supervisors
TCK	Türk Ceza Kanunu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TRACFIN	Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime

GİRİŞ

Her türlü yasa dışı faaliyetten kazanılan paraya karapara derken, belirli bir yol izlenerek bu paranın sisteme giriş yapmasına da karapara aklama diyoruz. 1973 yılında WaterGate Skandalıyla gazetelerde yer alan “para aklama” deyimini, incelendiğinde binlerce yıllık geçmişe sahip olduğunu görebiliriz.

Kayıt dışı ekonominin yasa dışı ekonomi bölümünde yer alan karapara, ekonomi olmak üzere devletleri ve toplumları her anlamda olumsuz etkileyen bir olgudur. Liberalleşen sermaye, artan teknolojik imkanlar, küreselleşmenin etkisiyle kalkan sınırlar, yasadışı işlerin genişlemesine, dolayısıyla kazanılan karaparanın daha da çok artmasına sebep olmuştur.

Karaparanın varlığı ekonomik verileri çarpıtmakta, barındığı ülke de para talebinde, büyüme oranında, döviz ve menkul kıymetler piyasasında istikrarsızlığa, gelir dağılımında adaletsizliğe, vergi gelirlerinin düşmesine neden olmaktadır. Ve belki de tüm dünya’yi ilgilendiren en önemli sorun ise karaparanın terörizmin finansmanında kullanılmasıdır.

Gelişen, ülkelerin birbirine daha yakın olduğu bir dünya da karapara aklamayla mücadele konusunda ülkelerin tek başına yapabilecekleri son derece sınırlıdır. Özellikle yasa dışı örgütlerin karapara aklama konusunda her geçen gün yeni yollar bulması, ülkelerin karapara aklamayla mücadele konusunda işbirliğine gitmesi sonucunu doğurmuştur.

Çalışmamızda ilk olarak karapara, karapara aklamayı tanımlarken aklama yöntemleri ve aşamaları ele alınmıştır. Diğer bölümlerde ise aklamayla mücadele konusunda yapılan uluslararası sözleşmeler ve kararlardan bahsederken ulusal anlamda yapılan çalışmalar incelenmiş ve son olarak karaparanın iktisadi yansımaları ele alınmıştır.

1. KARAPARA VE KARAPARA AKLAMA YÖNTEMLERİ

1.1. Karapara

Karapara kanunların suç saydığı fiillerin işlenmesinden elde edilen para veya para yerine geçen evrak ve senetleri, mal ve gelirleri ve bir para biriminden diğerine çevrilmesi de dahil olmak üzere elde edilen her türlü ekonomik menfaat ve değeri ifade etmektedir (Sarılı, 2002: 33) .

Mevcut kanunlara aykırı olsun ya da olmasın toplum nazarında ahlaki görülmeeyen her türlü faaliyet sonucunda elde edilen gelir ahlaki anlamda karapara olarak nitelendirilebilir. Sosyal anlamda karapara, toplumsal hayata doğrudan ya da dolaylı zarar veren faaliyetlerden elde edilen gelir olarak tanımlanabilirken, ekonomik anlamda karapara ise ekonomik hayatı düzenleyen kural ve usullere aykırı faaliyetler sonucunda elde edilen gelir olarak tanımlanabilir (Erdağ, 2007: 116). Hukuki anlamda karapara, mevcut yasalarca suç kabul edilen faaliyetler sonucunda elde edilen her türlü gelirdir.

Uluslararası literatürde karapara; suç ekonomisi, yasadışı para, yeraltı ekonomisi, kara ekonomi olarak adlandırılmaktadır (Ergül, 2005: 1)

Viyana sözleşmesinde; bir iktisadi değere sahip maddi ya da gayri maddi taşınır ya da taşınmaz her türlü hukuksal belgeler ve araçlar suç sayılan faaliyetlerden kazanıldığı takdirde karapara olarak nitelendirilebilir denmiştir (Başak, 1998: 2).

Kısaca karaparayı yasadışı yollardan elde edilen her türlü kazanç olarak tanımlayabiliriz.

1.1.1. Karapara Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi

Literatürde; gayri resmi, enformel, düzensiz, paralel, ikinci, yer altı, yasadışı, gizli, görünmeyen, kayıtlı olmayan ve gölge ekonomi gibi kavramlarla da ifade edilen kayıt dışı ekonomi en geniş anlamıyla; resmi istatistiklere yansımayan yasal, yasa dışı, bütün üretim faaliyetleri olarak tanımlanabilir (Çetintaş ve Vergil, 2003: 16 -17) .

Kayıt dışı ekonomi fiilen gerçekleşmiş ama resmi kayıtlara girmemiş, Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) hesapları dışında kalarak resmi GSMH'nın doğru olarak ölçülememesine neden olan ve vergilendirilemeyen ekonomi kesimini ifade eder (Yılmaz, 2004: 16). Kamu finansmanı için gerekli olan gelirin kayıtlı ekonomideki bireylerin vergi yükünü arttırmadan kayıt dışı ekonomi sektörünün vergilendirilmesini sağlamak, kayıt dışı ekonomiyle mücadelenin en temel amacıdır (Bakkal, 2007: 2) .

Kayıt dışı ekonomi tanımlarının belirgin ortak özellikleri ise faaliyetin belgeye dayanmaması, kamu otoritesinden belge ve bilgilerin gizlenmesi ve bilinen yöntemlerle boyutunun hesaplanamaması şeklinde sıralanabilir (Akalin ve Kesikoğlu, 2007: 73).

Kayıt dışı ekonomi; beyan dışı, enformel ve yasadışı ekonomi olarak oluşmaktadır. Beyan dışı ekonomi vergi yasalarına uygun biçimde davranılmaması sonucunda ortaya çıkan vergi kayıplarını ifade eder. Enformel ekonomi ise devletin etkin bir şekilde denetim faaliyetlerini yürütmemesi itibariyle kayıt altına alınamayan ekonomi kesimini ifade eder. Yasa dışı ekonomi ise suç kapsamına giren ve işlenmesi durumunda ceza kanunlarınca yaptırımlar getirilen faaliyetlerin yer aldığı kayıt dışı ekonomi kesimini ifade eder.

Karapara kayıt dışı ekonominin yasa dışı ekonomi kesiminde yer almaktadır. Karapara aklayıcıları aklama için kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu ülkeleri tercih etmektedirler. Kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu bir ülkede karaparanın aklanması da daha kolay olmaktadır.

Kara paranın oluşumu, kayıt dışı ekonominin büyümesine ve kara paranın aklanmasına neden olmaktadır.

1.2. Karapara Aklama

Karapara aklama kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Yasadışı yollardan kazanılan gelirin, değerini mümkün olduğunca koruyacak, yetkililerin dikkatini çekmeyecek ve kullanılabilirliğini artıracak şekilde gizleyerek veya yasal gerekçe kazandırarak başka varlıklara dönüştürülmesi işlemi karapara aklama olarak tanımlanmaktadır (Akar, 1997: 3) .

Aklama suçunun tanımlarında geçen "mal varlığı", aklama suçunun konusunu teşkil eden "karapara" olup sözleşmelerde; "gerek maddi gerek gayri maddi, taşınır veya taşınmaz, somut veya soyut her türlü varlıklar ile bu tür varlıklara ilişkin tasarruf hakkını veya aynı hakkı teşvik eden yasal belge ve araçlar" olarak tanımlanmıştır (Üstün, 2003: 19).

Karapara aklama, suç yoluyla elde edilen para veya başka türlü değerlerin yasa dışı kaynağını gizlemek ve meşru ekonomiye katılmasını sağlamak amacıyla meşru değerlere dönüştürülmesidir (Sanders , 2000: 45) .

Yasa dışı kazançların yasal yollarla elde edilen kazançlar şeklinde gösterilmesi amacıyla, gerçek kaynağın tasarrufların, illegal yollardan kazanılan karların, sahiplik ve hareketlerinin, bu karların elektronik transfer yoluyla hareket ve değişimler de dahil olmak üzere gizlenmesi şeklinde, karapara aklama Birleşmiş Milletler (BM) tarafından tanımlanmıştır (Ergül, 2001: 4) .

Karapara aklama suçtan elde edilen fonların kaynağına yasalmış görüntüsü verilerek hem öncül suçu¹ gizlemek hem de meşru bir şekilde kazanılmış gibi gösterilerek mali ve ekonomik sisteme sokulmasıdır (Taşdelen, 2003: 51).

Suçlunun suçlarını gizleyebilmek ve suç gelirlerine yasal görüntü kazandırmak amacıyla, suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin kaynağını, yerini, durumunu, hareketini ve kime ait olduğunu saklama veya olduğundan farklı göstermeye aklama denir. Suç geliri aklanarak, yasal gelir görüntüsü kazanır. Karapara aklamada başarılı olmanın en büyük sırrı aklama işini olabildiğince yasalmış gibi göstermektir Karapara aklamının hedefi suçtan elde edilen menfaatleri yatırıma dönüştürmek ve bunu yaparken de ceza takibine ve müsadere tedbirlerine maruz kalmamaktır .

1.2.1. Karapara Aklamının Tarihsel Süreci

Karapara ve karapara aklama tarihi çok eskilere dayanmasına rağmen öneminin anlaşılması ve gündeme gelmesi son 40 yıl içindedir. Organize suç örgütlerinin işlerini genişletmeleri ve finansal kaynaklarını artırarak küresel anlamda büyük tehdit

¹ Öncül suç karaparanın elde edilmesini mümkün kılan suçtur. Ülke mevzuatlarında farklı şekillerde tanımlanmış olan öncül suç karapara ya kaynak teşkil eden suçlardır.

oluşturmaya başlamaları sonucunda bu örgütlerle mücadele eden birimlerin dikkati “karapara ve karapara aklamaya” yönelmiştir. Oxford İngilizce Sözlüğe göre bu terim “money laundering” ilk kez 1973 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde WaterGate² Skandalı’nı haber veren gazetelerde yer almıştır (Robinson, 2003: 19) . Bu siyasal skandal araştırıldıkça ortaya çıkan detaylardan biri de Meksika’da aklanmış 200.000 dolar’ı (\$) Cumhuriyetçi Parti’nin seçim kampanyasında kullanmış olmasıdır.

Bu terimin tarihine bakacak olursak 1920’li yıllarda ABD’de içki yasağının olduğu dönemlerde mafya babası Al Capone, içki kaçakçılığında elde ettiği gelirleri yasal göstermek için çamaşırhaneler zinciri açar ve suçtan elde etmiş olduğu gelirleri bu ticaret hanelerin yasal geliriymiş gibi göstermiştir. Aklama suçuna suçtan elde edilen paraların bu ticaret hanelerden paranın yıkanmasına benzetilerek (Money Laundering) yıkama tabirinin ortaya atıldığı sanılmaktadır.

² WaterGate Skandalı 1972-1974 Amerika Birleşik Devletleri'nin başkenti Washington'da gelişen ve Başkan Richard Nixon'un istifa etmesiyle sonuçlanan siyasi bir skandaldır. Watergate ABD'nin başkenti Washington D.C.'de bulunan bir otel ve iş merkezinin adıdır. Skandal bu binada ortaya çıktığı için Watergate Skandalı ya da kısaca Watergate adıyla anılır. 17 Haziran 1972 günü 5 hırsız Watergate iş merkezindeki bir büroya girerken polis tarafından yakalanarak tutuklandı. Bu büronun Demokrat Parti'nin seçim merkezi olduğu ortaya çıktı. Sürdürülen soruşturma hırsızların Nixon'un partisi olan Cumhuriyetçi Parti ile bağlantılı olduklarını ve amaçlarının Demokrat Parti'nin telefonlarını gizlice dinlemek üzere mikrofonlar yerleştirmek olduğunu ortaya koydu. Bunun üzerine Başkan Richard Nixon bu hırsızlığın arkasında olan bütün siyasetçilerin ortaya çıkarılması için Adalet Bakanı Elliot Richardson'u görevlendirdi. Richardson, Archibald Cox isimli bir savcuyu bu göreve atadı. Cox, Beyaz Saray'da başkanın bütün konuşmaların kayda alındığını öğrenerek bu kayıtların kendisine verilmesini istedi. Nixon bu isteği kesinlikle reddetti ve Cox'un görevden alınmasını emretti. Adalet Bakanı bunu reddedince, Nixon işine son verdi. ABD Yüksek Mahkemesi Nixon'u bu kayıtları savcuya teslim etmeye zorladı. Nixon kayıtları teslim etti ama bu sefer Nixon iyice halkın desteğini kaybetmişti. ABD Kongresi de Nixon'u görevden almak üzere soruşturmalar başlatmıştı. Bu ortamda 8 Ağustos 1974 tarihinde Nixon televizyonda yaptığı bir konuşmayla ertesi gün istifa edeceğini açıkladı. Yerine Başkan Yardımcısı Gerald Ford başkan oldu. Böylece Nixon ABD tarihinde başkanlıktan istifa eden ilk başkan olmuş oldu (http://tr.wikipedia.org/wiki/Watergate_skandal%C4%B1)

“Money Laundering” aklamaya günümüzden binlerce yıl öncesinde de rastlamak mümkündür. Asurlulardan kalan ticari yazışmaları çözen bilim adamları, Anadolu’ya ihraç edilecek malların devlete ödenecek vergilerden kurtulmak isteyen Asurlu iş adamlarının sahte beyan yoluna başvurmak suretiyle devleti yanıltarak karapara elde ettiklerini ortaya koymuştur (Ergül, 2001: 2) . Sterling Seagrave “Lords of the Rim” adlı eserinde M.Ö. 2000 yıllarında Çin’de tüccarların servetlerinin ellerinden alınmasını hükümdarlardan nasıl gizlediklerini, gizlemenin yanı sıra malvarlıklarını nasıl hareket ettirdikleri ve uzak şehirlerde nasıl yatırım yaptıkları anlatılmaktadır .

Aklama’nın tarihi paranın tarihi kadar eskidir diyebiliriz.

1.3. Karapara Aklama Aşamaları

Karapara aklamının hedefi suçtan elde edilen menfaatleri yatırıma dönüştürmek ve bunu yaparken de ceza takibine ve müsadere tedbirlerine maruz kalmamaktır.

Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force – FATF) ’ne göre karapara aklama genel itibariyle başlıca üç aşamada meydana gelmektedir. Bunlar karaparanın ekonomik ve mali sisteme entegre edildiği yerleştirme aşaması, karaparanın kaynağının gizlendiği ve suç konusu ile irtibatının kesildiği ayırma aşaması ve karaparanın aklanarak yasal bir kaynaktan geldiği görüntüsünün verildiği bütünleştirme aşamasıdır

Ancak aşamaların ayrı ayrı gerçekleşmesi zorunlu değildir, bazen bir kaç tek işlemde gerçekleştirilebilir. Karaparanın aklanması; aklanacak ülkeye, finansal olanaklara, aklayıcıların diğer faaliyetlerine kadar pek çok değişkene bağlı olabilir.

1.3.1. Yerleştirme (Placement)

Suçtan elde edilen nakit formundaki gelirin finansal sisteme sokulması aşamasıdır. Karaparanın nakit formundan kurtarılması, özellikle de bankacılık sistemine sokulması teknolojik imkanlar nedeniyle paraya hareketlilik kazandıracak ve kaynağından uzaklaştırılması son derece kolay ve hızlı olacaktır. Karapara aklayanlar için en zor ve riskli aşama budur. Bu aşamada, paranın küçük tutarlara bölünerek ülke içindeki bankalara yatırılması, hisse senedi, tahvil, bono gibi mali araçlara dönüştürülmesi veya bir şirketin geliri gibi gösterilerek banka hesaplarına yatırılması ve zaman içine yayılarak şirket karı görünümünde mali sisteme dahil edilmesi gibi yöntemler izlenir.

1.3.2. Ayrıştırma (Layering)

Karapara çok sayıda ve karmaşık finansal işlemlerle parçalanmaktadır. Böylece yasa dışı faaliyetlerden elde edilen para kaynağından fiziksel ve nedensel olarak mümkün olduğu kadar uzaklaştırılır. Böylece paranın izinin sürülmesi ve bulunmasını imkansız hale getirilmektir. Paranın kaynağının kara olduğunu gizlemek yani yasa dışı kazancı kaynağından ayırmak amacıyla, karmaşıklık ve hacim açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmaktadır.

Ayrıştırma aşamasında birçok finansal işlemler kullanılarak söz konusu karapara uluslararası dolaşım yapmakta, farklı ülkelerin mali sistemlerinde ve gizli hesaplarda hareket etmektedir (Güner, 2003: 204).

Karapara aklayıcılar özellikle ayırıştırma aşamasında denetim mekanizmasının zayıf olduğu, kişisel ve kurumsal hesap bilgilerinin gizli tutulduğu, paravan şirketler kurdukları vergi cennetleri sayesinde ayırma aşamasında karaparalarını rahatlıkla aklayabilmektedirler (Ergül, 2005: 10) .

Ayırıştırma aşaması süre bakımından karapara aklayıcıların söz konusu paranın öncül suçla olan ilişkisinin kesildiği kanaatine vardıkları zaman tamamlanmış olmaktadır. Aklayıcıların paraya olan ihtiyaçları da ayırıştırma aşamasının süresini belirleyen önemli bir faktördür. Aklayıcıların paraya ihtiyaç duymaları nedeniyle bu süre kısa sürebileceği gibi servet stoklarında yeterli paranın olması ve paraya ihtiyaç duymamaları durumunda da ayırıştırma aşaması daha uzun sürebilmektedir (Mavral ,2001: 195) .

1.3.3. Bütünleştirme (Integration)

Ayırıştırma aşamasında yasa dışı kaynağı ile bağlantısı koparılan karapara bütünleştirme aşamasında yasal bir kimlikle mali sisteme girer. Karaparanın sahibi, aklanmış parayı yeniden elinde toplar, mali sistemde rahatça işlem yapar ve akladığı fonlarla ilgili ekonomik varlığını nereden bulduğu yönündeki sorulara karşılık yasal mercileri ikna edecek bir cevap verebilir.

Karaparanın aklanarak yasadışı kaynağına yasal görüntü verilmesi ve mali sisteme sokulması sürecine bütünleştirme aşaması denir. Aklanan karapara mali sistem içerisinde yasal görünmesi nedeniyle serbest bir şekilde finansal işlemlere konu olacaktır (Algan, 1998: 70)

Karapara aklayıcılar bütünleştirme aşamasında çeşitli yöntemlerle yasal görünüme kavuşturdıkları karaparalarıyla çeşitli yatırımlar yapmaktadırlar. Akladıkları büyük miktarlardaki karaparayla gayrimenkul alım satımı, lüks mal alım satımı, tahvil, hisse senedi alımı gibi yasal işlemlerle karapara artık mali sisteme entegre edilmiş olur (Güner ,2003: 204).

Karapara aklamının aşamalarını kısaca özetlersek ; Yerleştirme – Ayırıştırma - Bütünleştirme . Yerleştirme aşamasında amaç paranın nakit formundan kurtarılması ve sisteme entegre edilmesi , ayırıştırma aşamasında ise yapılan çok sayıda işlemle paranın yasadışı kaynağından uzaklaştırılması sağlanmaktadır. Bu aşamalar sonucunda para henüz yasal bir görünüme kavuşamamıştır. Bütünleştirme aşamasında ise mali sistemde boy gösteren para kullanıma hazırdır.

1.4. Karapara Aklama Yöntemleri

Küreselleşen dünya, sınırların aşılmasının kolaylaşması, serbest bölgelerin kurulması, vergi cennetleri, yabancı yatırımların teşvik edilmesi, döviz işlemlerinin dönüştürülebilir yapısı, çeşitli anlaşmalarla gümrük engellerinin kaldırılması gibi denetlenmesi uluslararası iş birliği isteyen ve kontrolü zor kurumlar nedeniyle karapara ekonomisi cazip bir hale gelmiştir (Mavral, 2001: 195)

Günümüzde karapara aklama, örgütlü ve uzmanlık gerektiren baş edilmesi oldukça zor olan teknolojik ve hukuki imkanları çok iyi derecede kullanan örgütlerin faaliyetlerine konu olmaktadır. Suç örgütleri uyuşturucu ticaretinin yanı sıra beyaz kadın , insan kaçakçılığı , organ kaçakçılığı gibi karapara elde edilen faaliyet alanlarıyla sınır aşan bir boyuta ulaşmıştır (Ergül, 1999: 23).

Karapara aklama yöntemleri kişilerin hayal gücü ile sınırlıdır. Aklayıcıların yaratıcılıklarına ve gelişen koşullara bağlı olarak yeni yöntemler ortaya çıkarıldığı gibi mevcut yöntemlerin tercih nedenleri ve öncelikleri de değişmektedir. Uygun tekniğin seçimi, failin aklama nedenine, kişisel harcama özelliklerine, mali risk alma isteğine, arzu edilen gizlilik derecesine ve öncül suçun durumuna göre değişmektedir (Değirmenci, 2007: 69)

Aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Ayrıca günümüzde yasadışı gelir elde edenler artık kendi paralarını kendileri aklamamakta, bu işte profesyonelleşen aklayıcılar kullanılmaktadırlar. Aklama işiyle uğraşanlar işlerini çok iyi bilen muhasebeciler, bankerler, hukukçular, mali danışmanlar v.s. olabilir. Bunların sağlam bir mesleki geçmişi vardır, çoğu sabıkasızdır, öncül suçla hiçbir alakaları yoktur. Hizmetlerine karşılık olarak komisyon, prim adı altında gelir elde ederler (<http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/aklama-yontemleri.aspx>).

Uluslararası topluluk tarafından alınan önlemlere karşı aklayıcılar aklama yöntemlerini sık sık değiştirmektedirler. Aklayıcılar, sıkı önlemlerin bulunduğu bölge veya ülkeler yerine, önleyici tedbirlerin olmadığı veya yeterince etkin olmadığı bölge veya ülkeleri tercih etmektedir. Doğu Avrupa Ülkeleri ile Asya ve Afrika Ülkelerine yönelmelerinin başlıca nedenlerinden biridir.

Çok sayıda yöntem olmasıyla birlikte en çok kullanılan aklama yöntemleri :

- Şirinler (smurfing) yöntemi,
- Parçalama (structuring) yöntemi,

- Vergi cennetleri (off-shore),
- Paravan (Kağıt üstündeki) ya da hayali şirketler,
- Oto-finans borç yöntemi (Loan-back),
- Döviz Büroları,
- Kumarhane ve Casinolar,
- Nakit para kullanılan işyerlerinin işletilmesi (Göstermelik şirketler),
- Sahte fatura (hayali ihracat),
- Fonların fiziken ülke dışına kaçırılması,
- Alternatif havale sistemleri (hawala vs.),
- İnternet bankacılığı ve elektronik para,

Yöntemleri kısaca açıklayacak olursak ;

1.4.1. Şirinler (smurfing) Yöntemi

Şirinler yöntemi ile ülkelerin koymuş oldukları kimlik bildirim limitinin altına para parçalanarak birçok defada para birçok banka şubesine yatırılmaktadır. Daha sonra parçalanmış olan paralar havale edilerek bir hesapta toplanmaktadır. ABD’de 10.000 Doların üzerindeki nakit işlemler bildirim yükümlülüğüne tabidir. Bu sebepten ötürü elde ettiği karaparayı aklamak isteyen kişiler, 10.000 Doların altında birçok işlem gerçekleştirecek ve dikkat çekmeyecektir. Böylelikle yaptıkları işlemlerin yetkili makamlara bildirilmesi önlenmiş olacaktır (Ramazan, 1998: 5)

Şirinler, karapara aklamanın en bilinen yöntemi olup, işleri nakit paraları yatırmak ya da bildirim gerektiren tutarın altında banka poliçeleri sağlamak olan çok sayıda kişinin iştirakini gerektirmektedir (Ergül, 2001: 30) . Örnek verecek olursak

elimizde 10 kişi var diyelim. Her biri 10 bankaya 9.000 dolar yatırsa bir günde 900.000 dolar yatırmış olurlar. Mali sisteme dahil edilen para yerleştirme aşamasını tamamlamış olur. Sisteme dahil edilen para kasa çekleri , havale veya fiziki olarak ülke dışına çıkabilir (Çelik ve Koçağra ve Güler, 2000: 75)

1.4.2. Parçalama (structuring) Yöntemi

Parçalama yönteminde ise eldeki yasadışı fon küçük meblağlara parçalanmak suretiyle farklı bankalara yatıracak kişileri bulmak yerine bunu işlemlerin sayısını artırarak kimlik bildiriminden kaçınmayı mümkün kılmaktadır. Örneğin 29 milyon dolarlık bir meblağ, ortalama 600 dolarlık 40.000'den fazla işlem yapılmak suretiyle Ekvator'a transfer edilerek aklanmıştır (<http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>).

Parçalama yöntemini şirinler yöntemine benzetmek mümkündür. Bildirimden kaçınmak, iz bırakmamak ve suç gelirini dikkat çekmeden sisteme sokmak amacıyla bölme tekniği kullanılmakta, çok yüksek tutarlı bir işlem küçük tutarlarda çok sayıda işleme bölünmektedir.

1.4.3. Vergi Cennetleri (Kıyı Bankacılığı Off- Shore)

Kıyı bankacılığı olarak tanımlanan off-shore bankacılığı, genellikle serbest bölgelerde kurulan merkezlerde faaliyet gösteren ve ülke içindeki bankacılık sisteminin tabi olduğu yasal düzenlemelere tabi olmayan, ülke dışından sağlanan fonların ülke dışında veya koşullara göre ülke içinde kullanılması için cazip çalışma koşullarının sağlandığı (Çember, 1999: 44) , uluslararası devletsiz paraların fon fazlası bulunan

merkezlerden fon açığı bulunan merkezlere transfer edilmesi gibi finansal hizmetler yürüten bankacılık türüdür. (Aydın, 2006: 58)

Vergi cennetleri; ya çok düşük vergi oranları uygulayan ya da hiç vergi uygulamayan devletler için kullanılan bir terimdir (Çamlıca, 1996: 95). Özellikle kıyı bankacılığı ve paravan şirketler vasıtasıyla kara para aklamanın kolay olduğu ve kullanıldığı yerlerdir (Mavral, 2001 : 67) .

Aklama mevcut finansal kuruluşlar (özellikle bankalar) veya paravan şirketler (shell companies) aracılığı ile olabilmektedir. Bankalar suçlular tarafından kurulabileceği gibi işbirlikçileri tarafından da kurulabilir. Bir sınır ötesi banka, içinde bulunduğu ülkeden bankacılık işlemlerinin tümünü sürdürebilir ve bütün dünyaya suç geliri transfer edebilir.

1.4.4. Paravan – Hayali Şirketlerin Kullanılması

Herhangi bir ticaret veya imalat faaliyetinde bulunmayan ve genellikle sınır ötesi merkezlerde kurulan şirketlerdir. Göstermelik şirketlerden farklıdırlar. Göstermelik şirketlerde de aklama amacı olmakla birlikte yasal bir faaliyet ve bir işyeri söz konusudur. Oysa bu şirketler sadece kağıt üzerinde vardır ve bunların kurulmasındaki amaç, ayrıştırma aşamasında fon transferlerinin bu şirketler üzerinden geçirilmesi suretiyle inceleme ve denetim anında iz sürmeyi zorlaştırmaktır. Sır saklama yükümlülükleri dolayısıyla ortaklarının dahi öğrenilmesinin mümkün olmadığı bu şirketleri diğerlerinden ayırmak güçtür. Aklama işi yapanlar bu tipten birçok şirkete sahip olabilirler ve izleri daha fazla karışık hale getirmek için fonları bir şirketten diğerine aktarırlar. Bir paravan şirket maskeleyi artırmak için gerçekten yasal

işlemlere de girişebilir (<http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>).

1.4.5. Oto Finans Borç Yöntemi (loan-back)

Suç örgütleri bu yöntemde nakit olarak çıkardıkları karaparayı banka hesaplarının gizliliği ve denetimin tam olmadığı bankalara yatırır. Karapara aklayıcılar kendi ülkelerindeki bankalara yapmak istedikleri yatırımlar için diğer ülkelerdeki banka hesaplarını teminat gösterirler. Kendi ülkelerinden aldıkları kredilerle çeşitli yatırımlar yaparlar ve kredi geri ödeme zamanı geldiğinde kredilerini geri ödemezler ya da başkasına kefil olarak dolaylı almış oldukları kredileri ödemezler. Bu durumda kredi çekilen banka kendisine kredi karşılığı teminat olarak gösterilen ve diğer ülkede bulunan paraya haciz koyar. Karapara aklayan suç örgütleri böylece yapmış oldukları yatırımla veya bu yatırımı satarak elde etmiş oldukları karaparayı aklamış olurlar.

1.4.6. Döviz Büroları

Karapara ile eldeki paranın değiştirilmesi nedeniyle gelirin kaynağından uzaklaştırılması sağlanabilir. Küçük banknotlar büyüklere veya eldeki para birimleri diğer para birimlerine çevrilebilir. Nakit karşılığında bazı seyahat çekleri gibi parasal araçlar verebilmektedirler. Bazı ülkelerde döviz büroları fon transfer edebilmektedirler. Ciddi denetim ve muhasebe kayıt şartlarına tabi olmadıklarından bu durum önemli

avantajlar sağlayabilir. Döviz bürolarına sahip olmak bankaya sahip olmaktan çok daha kolaydır.

1.4.7. Kumarhane ve Casinolar

Karapara aklayıcıları çok büyük miktarda nakit parayı casinoya yerleştirebilir ve herhangi bir bildirim yapılmamasını isteyebilirler. Bildirim yükümlülüğünün bulunabilmesi nedeniyle casinolar bazı durumlarda karaparayı bildirim tutarının altında, dikkat çekmeden fişlere çevirebilirler. Casinolar kredi açılması, vadesinin uzatılması, kiralık kasa hizmeti, çeklerin ciro edilmesi hatta fonların havale edilmesi gibi birçok finansal işlemi yapabilmektedirler. Aklayıcılar casino sahipleri ile işbirliği yaparak karaparayı kumar kazancı olarak gösterilmesini sağlayabilirler.

1.4.8. Sahte veya Yanıltıcı Fatura – Hayali İthalat ,İhracat

Değeri çok düşük veya hiç olmayan bir mal ihraç edilmiş gibi gösterilir ve buna uygun olarak fatura düzenlenir. İhracın yapıldığı belirtilen ülkedeki firma, faaliyeti olan yasal bir firma, göstermelik bir firma veya paravan bir firma olabilir.

1.4.9. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması (Currency Smuggling)

Karaparanın kazanıldığı ülkeden, ülkedeki sıkı düzenlemeler nedeniyle, fonların denetim eksikliği veya işbirliğine müsait kuruluşların olduğu kısaca kolaylıkla aklanabileceği bir başka ülkeye fiziki olarak çıkarılması işlemidir. Off-shore merkezler bu tür paranın bu şekilde gidebileceği uygun yerlerdir. Fiziken ülke dışına çıkarılan para

halen nakit halindedir, ancak kaynağından bir ölçüde de olsa uzaklaşmıştır. Daha sonra gittiği ülkede yapılan bir dizi işlemle birkaç ülkeyi de dolaşarak ve aklanmış olarak ilk çıktığı ülkeye getirilebilir. Suç geliri fiziki olarak yurtdışına kara, hava veya deniz yoluyla çıkarılabilir.

1.4.10. Resmi Olmayan Havale Sistemleri (Hawala)

Güven esaslı bir sistemdir. Kayıt tutulmamakta varsa ise şifreli ve yetkilileri yanıltıcı şekilde hazırlanmaktadır. Etkin bir biçimde halen işliyor olmasının nedeni ise etnik bağlılıktan oluşan güvendir.

Bu sistemin ortaya çıkışı günümüz bankacılık sistemin olmadığı zamanlara dayanır. Bu sistem daha çok aynı etnik ve kültürel kökten gelmekte olan belirli gruplar tarafından kullanılır. Hawala sistemi dünya üzerinde Hindistan ve Pakistanlıların bulunduğu hemen her yere yayılmıştır. Tayland ve Vietnam bölgesinde “ Poey Kuan ” , Çin de ise “ Chit ” , “ Chop / Shop ” adı ile anılmaktadır.

Havale yapan kişiler yeraltı havalecilerine ulaşarak parayı göndermek istedikleri kişilerin kimlik, adres ve telefon numaralarını bildirirler. Gönderecekleri parayı komisyonları ile birlikte teslim ederler. Havale yapacak kişiler gönderecek oldukları ülkedeki iş yaptıkları kişileri arayarak gönderilecek paranın miktarını, gönderilecek kişinin adres, kimlik ve telefon bilgilerini bildirerek çok kısa süre içerisinde söz konusu parayı teslim ederler.

Yeraltı havalecileri mali denetimlerden korunmak için bir takım ticari işlemler yapabilmektedir. Farklı ülkelerde bulunan yeraltı havalecileri birbirlerine gönderdikleri havalenin kaynağını yasal olarak göstermek için alıp sattıkları malları düşük, yüksek veya sahte faturalandırma yöntemleri ile belgelendirirler.

1.4.11. 900'lü Hatlar

Telefon şirketiyle yapılan anlaşmaya göre arama ücretinin dakika olarak % 25 ' i telefon şirketine , % 75 ' i karaparayı aklayanlara kalır. Yasadışı elde edilen gelirin bir şekilde sisteme sokmanın yolu da 0900'lü hatlardır. Suçtan elde edilen gelir ile telefon kartları alınmaktadır. Bu kartlar yabancı öğrencilere verilmekte ve kendilerinden bu 0900'lü numaraları aramaları istenmektedir. Karşılığında öğrencilere ülkelerindeki yakınlarını aramaları için telefon kartı verilmektedir (Ramazan, 1998: 6).

1.4.12. Borsa

Kara sermayeyi aklamış ve yasal zemine kavuşturmuş olmakla bir başka ülkeye gidişi ile yapacağı yatırım elinde mevcut borsa yatırım araçlarına ilişkin veriler kara paranın sorgulanmasını zorlaştıracak ve kaynağının tespitini olanaksız hale getirecektir.

Borsa yoğun işlem hacmi nedeni ile karaparanın izinin bulunması zorlaşmakta ve kaynağının gizlenmesi kolay bir durum olmaktadır. Karapara aklayıcılar borsada çeşitli aracı kurumlar sayesinde işlemler yapmakta karaparayı kaynağından uzaklaştırmaktadırlar. Özellikle kambiyo görevlilerinden yararlanılarak karapara fiziki olarak hisse senedine dönüştürülebilir. Alınan bu hisse senetleri ile suç örgütlerine ait olan şirketler üzerinden çeşitli işlemler yapılmaktadır (Mavral, 2001: 78) .

Manipülasyon işlemleri piyasalardaki yatırımcıları manipüle edilmiş hisse senetlerine yönlendirir ve bu yatırımcıları dolandırarak zarara uğratmış olur. Suç örgütleri bu yöntemle kurmuş oldukları şirketlerle anlaşmalı olarak satın aldıkları hisse senetlerini düşürürler ve diğer ülkelerdeki şirketleri aracılığı ile fiyatları düşen hisse senetlerini alırlar. Bu durumda suç örgütünün diğer ülkelerdeki şirketleri normal değerlerine ulaşmış gözükten hisse senetleri sayesinde paralarını yurt dışına çıkarmış olacaktırlar (Ergül, 2005: 33).

1.4.13. Talih Oyunları

İkramiye kazanan talihli, ikramiyesini almadan önce karapara aklayıcıları tarafından bulunur ve kazandığı ikramiyeden daha fazla bir meblağ kendisine verilerek elindeki piyango bileti, kupon satın alınır. Böylece yasadışı faaliyetlerden elde edilen karaparaya meşru bir kılıf hazırlanmış olur.

1.4.14. Nakit İşlemler Tekniği

Nakit işlemlerinin yürüdüğü, nakit para harcandığı ticari sektörler seçilir ve bu sektörlerde bu para aklanmaya çalışılır. Nakit akışı yüksek olmakla birlikte kaç müşteri gelip gitti, tur organizasyonları ile yapılan anlaşmalar, kaç araç yıkandığı, ne kadar yemek yendiğinin tespitinin çok zor olduğundan dolayı genellikle otel işletmeciliği, araba yıkamacılığı, lokanta, bar, taksicilik, gibi faaliyetlere ağırlık verilir.

1.4.15. Internet

Karapara aklamada kullanılma riskinin en yoğun olduğu alan online işlem yapabilme imkanlarıdır. Online işlem hizmetleri giderek artan sayıda ticari banka ve “sadece internette faaliyet gösteren bankalar” (Pure Internet Banks) tarafından sunulmaktadır (Ergül, 2001: 26).

Internet aracılığıyla yapılan karapara aklama yöntemlerinden birisi, Internet aracılığıyla ödeme hizmetleri sunan bir şirket kurmaktır. Karapara aklayıcı bu şirketi kullanır ve karaparasının bulunduğu ve kendi kontrolünde olan ve belki de off-shore merkezlerdeki hesaplarla bağlantılı kredi kartlarını Internetten sipariş vermek suretiyle kullanarak, bu şirketin hesabını şişirir. Bu durumda aklayıcının şirketi, sunulan hizmet karşılığında faturayı kredi kartı veren şirketler adına keser. Böylece karapara aklayıcı, karaparalarını kurduğu şirket hesabına aktarabilir ve elde edilen paranın Internet üzerinden mal ve hizmet satışı karşılığında elde edildiğini belirtebilir (Kalem, 2004: 3).

Günümüzde giderek artan sayıda kumar sitelerinin Internet üzerinden hizmet vermesi de karapara aklayıcılarının işini kolaylaştırmaktadır. Özellikle vergi cenneti olarak da bilinen Karayipler’de yüzlerce kumar sitesi açılmıştır. Bu web siteleri herhangi bir yasal düzenlemeye sahip olmadıkları gibi, hükümetler tarafından da kontrol edilmemektedirler. Birçoğunda müşteri kimlik bilgileri dahi aranmamaktadır. Bu tür sitelerde hesap açarak, birkaç oturum oyun oynadıktan sonra, aklayıcılar geri ödemeyi çek olarak tahsil etmektedirler. Böylece kolay ve rahat bir şekilde ellerindeki karaparayı aklamış olmaktadır (Ping, 2004: 52) .

1.4.16. Elektronik Para (e-para) ve Ön Ödemeli Kart

Elektronik para son dönemde karapara aklayıcıların sıklıkla kullandığı yöntemlerden birisidir. İnternet üzerinden alışveriş yapmak için geliştirilmiş peşin ödemeli ödeme sistemine Elektronik para denir. Elektronik para, kart tabanlı veya internet tabanlı olabilir. Avrupa Birliği Elektronik Para Direktifinde elektronik paranın yalnızca bankalar ya da elektronik para kuruluşları tarafından çıkarılabileceği ifade edilmiştir. Elektronik para kuruluşları ise karaparanın aklanmasının önlenmesinde sorumlu kuruluşlar arasında sayılmıştır.

Plastik maddeden yapılmış üzerindeki mikroçipte parasal bir değer barındıran ve ticari işlemlerde ödeme yapılmak maksadıyla kullanılan, kullanıldıkça içerdiği parasal değer azalan kartlara Ön ödemeli denir. Finansal kuruluş, karta yüklediği parasal değeri kullanıcının hesabından kestiği için, kartın çalınması ve kaybolması gibi durumlar bu kuruluşlar için tehlike arz etmemektedir. Ön ödemeli kart üzerine yüklenecek olan miktar konusunda herhangi bir limit olmaması ve karttan karta transferin mümkün olması durumunda, karaparanın hareket aracı olarak, paradan daha çekici olabilmektedir. Ayrıca, ön ödemeli kartlar suç geliri sahiplerine genellikle küçük kupürlü banknotları büyükleri ile değiştirilmesi veya daha büyük parasal değer taşıyan nakit benzeri varlıklara dönüştürülmesi konusunda da çok önemli bir imkan yaratmaktadır (Yazıcı , 2007: 162)

2. KARAPARA AKLAMADA ULUSLARARASI BOYUT

2.1. Karapara Aklamada Uluslararası Boyut ve İşbirliğinin Önemi

Sovyet Rusya'nın dağılması sonucu Soğuk Savaşın bitmesi ile birlikte uluslararası alanda ülkeler zamanla sınırlarını birbirine açarak ekonomi, teknoloji ve sanayileşme gibi birçok alanda işbirliğine girmişlerdir. Ekonomi alanında işbirliği yapılması ülkeleri birbirlerine bağımlı hale getirmiş bu da kıtasal hatta küresel boyutlara ulaşan çeşitli ekonomik ve siyasi birliklerin oluşmasını sağlamıştır. Bu ekonomik ve siyasi birlikler çerçevesinde ülkeler sınırlarını birbirlerine açacak düzenlemeler yapmış ve küreselleşme denilen olgu meydana gelmiştir. Küreselleşme ile birlikte sermayede liberalleşmiş ülkeler çeşitli yabancı sermayeleri kendi ekonomilerine dahil etmek amacı ile ekonomik sistemlerinde çeşitli muafiyetler ve imkanlar sağlayarak ülkelerini yabancı yatırımcılar açısından cazibe merkezleri haline getirmişlerdir. Günümüzde teknolojik gelişmelerin önemli bir seviyeye ulaşmasıyla birlikte sermaye hem fiziki hem de diğer formlarında kısa bir süre içerisinde çok hızlı bir biçimde hareket etmekte ve ülke ekonomilerini gezebilmektedir (Mavral, 2001: 95) .

Mal ve hizmet piyasalarında akan fon hacminin trilyon dolarları bulunduğu günümüzde suç örgütleri elde etmiş oldukları karapara'yı yatırım açısından cazibe merkezleri haline gelen ülkelerin ekonomik sistemleri aracılığı ile aklamaktadırlar. Dünya üzerinde karaparanın boyutlarını belirlemeye yönelik çalışmalarda elde edilen bulgular birbirinden farklılık göstermektedir. Bunun nedeni ise elde edilen gelirin tam olarak ölçülememesinden kaynaklanmaktadır. Tahminlere göre Dünya çapında aklanan

karapara 2005 yılında 2,5 trilyon Amerikan Doları'nı bulmaktayken günümüzde bunun 3 trilyon Amerikan Doları seviyesinde olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumda çok rahat bir biçimde büyük karlar elde eden suç örgütleri aklamış oldukları karapara sayesinde yasalara uygun hareket eden yatırımcıların önüne geçmiş olacaklardır. Ekonomik ve sosyal sistemlere zarar veren bu haksız durum neticesinde söz konusu sistemler olumsuz etkilenecek ve yasalara uyarak yatırım yapan kişilerin yatırım yapmasına engel olan durumlar meydana getirecektir (Güner, 2003: 311) .

Tablo 2.1: Dünya’da Aklanan Karapara Miktarı ile İlgili Çeşitli Tahmin ve Hesaplamalar

Tahmini Yapan	Yıllar	Hacim (ABD Doları)
Michael Schuster	1994	500-800 milyar
UN-Estimates (New York; USA)	1994-1998	700 milyar - 1 trilyon
International Monetary Fund and Interpol (Washington D.C; USA)	1996	500 milyar
The Economist (London)	1997-2001	400-600 milyar
Sam Kerry	1997	420 milyar – 1 trilyon
John Walker	1998	2,85 trilyon
National Criminal Intelligence Service (NCIS; Washington D.C. USA)	1998-2001-2003	1,3 – 1,9 – 2,1 trilyon
Raymond W. Baker	2002	1 – 1,6 trilyon
M. D. Agarwal and Aman Agarwal	2002-2005	1 – 2,5 trilyon
Ilöd Takats	2005	600 milyar – 2,5 trilyon

Kaynak : Aykın, 2010 :23

Küreselleşme, sermayenin liberalleşmesi artan teknolojik imkanlar ile suç örgütleri bu durumu kendi yararlarına kullanarak iş hacimlerini daha da genişletmişler

dolayısıyla kazanılan karapara daha da çok artmıştır. Yine bu imkanlar sayesinde suç örgütleri kazandıkları karaparayı bir şekilde sisteme entegre edip çok sayıda ülke ekonomisinde işlem görmesini sağlamaktadırlar. Uluslararası boyutlara ulaşan karapara aklama suçuyla mücadele tek bir ülkenin kendi iç hukukuyla başarabileceği bir durum olmaktan çıkmıştır. Uluslararası işbirliğinin her alanda giderek artmasının, uluslararası hukukun algılama şeklini değiştirdiği ve yaptırım gücünü arttırdığı kabul edilmektedir (Kayrak , 2006 : 88 -89).

Karapara aklama suçunun küresel boyutlara ulaşması uluslararası alanda ülkelerin bu konuya ilişkin işbirliği yapması ve yeni hukuki düzenlemeler getirmesi sonucunu doğurmuştur.

2.2. Karapara Aklamayla Mücadelede Uluslararası Kuruluşlar ve Çalışmaları

Uluslararası işbirliği sağlanmadığı sürece, karapara en uygun zemini bulduğu ülkeye gidebilmekte, burada aklanarak yasal kaynaklı bir fon görünümü almış olarak uluslararası dolaşıma tekrar girebilmektedir. Uluslararası işbirliği, suçluları gelir elde ettikleri yerde harcamaya zorlayarak gelirin kullanılabilirliğini sınırlamaktadır (Ergül 1998 : 53) .

Küreselleşmenin ve teknolojik yeniliklerin, karapara aklama suçunun çok kısa sürede oluşmasına imkan vermesinin yanı sıra, suçun oluşumunun önlenmesi, failerin yakalanması ve suç unsurunun müsaderesi ile ilgili ülkeler arası ilişkiler, anlaşmalar ve müsadereler özel bir önem kazanmıştır. Bu bağlamda karapara aklama mücadelesi ve sonra oluşan gelişmelerle ilgili ülkeler arasında deneyim paylaşımı ve eğitim programlarının önem kazandığı kabul edilmektedir (Aydın, 2008: 176) .

Uluslararası hukuk çerçevesinde karapara aklamayla mücadele konusunda yapılan düzenlemeler şunlardır;

2.2.1. Avrupa Birliği (AB)

İkinci Dünya Savaşı sonrasında her alanda büyük yıkıma uğrayan Avrupa, bu durumdan kurtulmak için bir çıkış yolu aramaktaydı. Avrupa çapında barışın sağlanması ve Avrupa ülkeleri arasında ekonomik bir işbirliğinin kurulması amacıyla hareketle, ileride siyasi bir birliğin temellerinin atılması hedefleniyordu. Bu doğrultuda, Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg tarafından 1951 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu kuran Paris Antlaşması ile 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğunu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu kuran Roma Antlaşmaları imzalandı. Kuruluş yıllarında sadece altı üyeden oluşan Avrupa Toplulukları, Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından 3 Kasım 1990'da iki Almanya'nın birleşmesi, Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin Sovyet denetiminden kurtulmaları ve demokratikleşmeleri, Aralık 1991'de de Sovyetler Birliği'nin çözülmesi Avrupa'nın siyasi yapısını baştan aşağı değiştirdi. Üye Devletler bağlarını güçlendirme kararlılığıyla, temel özellikleri 9-10 Aralık 1991'de Maastricht'te toplanan Avrupa Birliği Zirvesi'nde kararlaştırılan yeni bir Antlaşmanın müzakerelerine başladılar. Maastricht Antlaşması, diğer adıyla Avrupa Birliği Antlaşması, 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe girdi. Değişik tarihlerde yeni üyelerin katılımı sonucu Avrupa devletleri, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alandaki işbirliklerini güçlendirdiler. Bugün itibarıyla Avrupa Birliği (AB)'ne üye ülke sayısı 28'dir. Bunlar; Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney

Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya ve Yunanistan'dır.

Avrupa Birliği, Avrupa halklarının ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda birbirleriyle kaynaşmasını öngören, Avrupa devletlerinin ve vatandaşlarının bir araya gelerek oluşturduğu uluslar üstü bir yapıdır. Bu yapı, üye devletler arasında imzalanan uluslararası antlaşmalarla kuruldu ve aynı antlaşmalarla bazı alanlarda karar alma ve düzenleme yetkisi üye devletler tarafından AB'ye verildi. Tüm üye devletleri ve vatandaşlarını aynı anda, aynı şekilde ve aynı ölçüde bağlayan bir hukuk sistemi meydana getirildi. Bunun yanında kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin Avrupa Birliği sınırları içinde rahatça dolaşımının sağlanması için bir iç pazar kuruldu. Amaçlarından biri, birlik üyesi devletlerin ekonomik kalkınmalarını sağlamak olan Avrupa Birliği, ekonomiye zararı olan karapara aklanması ile mücadele kapsamında bazı sözleşmeler ve direktifler yayınlamıştır. Bunlardan bazıları şunlardır;

2.2.1.1. Avrupa Konseyi (AK) ve Pompidou Grubu

Üye devletlerin bakan düzeyinde temsil edildiği Avrupa Komisyonu (AK) 1949 yılında kurulmuştur. Bu kurum üye devletler için hukuk oluşturma (tüzük, yönerge, karar, tavsiye ve görüş açıklama) yetkisine sahiptir (Tekinalp, 2000: 210)

Karaparanın aklanmasıyla mücadele konusundaki AK bünyesinde 1971 yılında Fransız Cumhurbaşkanı Georges Pompidou'nun girişimleriyle uyuşturucu ticareti ve suiistimali konusunda faaliyet göstermek üzere oluşturulan Pompidou Grubu

uyuşturucu bağımlılığı ve kaçakçılığı ile mücadele ve bağımlıların tedavi ve rehabilitasyonu için üye devletlerin politikaları arasında eşgüdüm sağlamaktadır.

Avrupa Konseyi tarafından karaparanın aklanması ile mücadele kapsamında alınan uluslararası tedbirler şunlardır;

2.2.1.1.1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferlerine İlişkin Tedbirler Hakkındaki R(80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı

Avrupa Konseyi'ne üye devletlerde karaparanın aklanmasının önlenmesi amacıyla, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 27 Haziran 1980 tarihinde yapmış olduğu toplantı sonucunda karaparanın aklanması konusu ile ilgili “Suç Kaynaklı Paranın Saklanması Ve Transferlerine Karşı Tedbirler Hakkındaki Tavsiye Kararı” (Measures Against The Transfer and Safekeeping of Funds of Criminal Origin: Recommendation No.R (80) 10 Adopted By The Committee of Ministers of the Council of Europe) kabul etmiştir (Karaal, 2008: 116). Söz konusu karar Avrupa Konseyi Uzmanlar Komitesi'nce 1977–1980 tarihleri arasında karapara aklamayla mücadele amaçlı çalışmalar neticesinde oluşturulmuştur (Mavral, 2001: 97) .

Söz konusu kararda “suç kaynaklı fonların bir ülkeden diğerine transferi ve ekonomik sisteme girerek aklanması süreci, ciddi problemlere neden olmakta, başka suçların işlenmesini teşvik etmekte ve olayın ulusal ve uluslar arası düzeyde yayılmasına neden olmaktadır” denilerek Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin bankacılık sistemlerinde karapara aklamayla mücadele amaçlı alınması gerekli düzenlemeler tavsiye edilmiştir (Ergül, 2005: 58) .

Üye ülkelerin kabul etmiş olduğu tavsiye kararında toplumun suç ve suça yönelik davranışlardan rahatsız olduğu ve bu konuyla ilgili mücadelede suçtan elde edilen karaparanın transferinin önlenmesi için uluslararası işbirliğinin zorunlu olduğu belirtilmektedir (Güner, 2003: 334) .

Kararın üye devletler üzerinde bağlayıcı bir etkisi bulunmamaktadır, tavsiye niteliğindedir. Yine de, karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik ilk uluslararası girişim olarak kabul edilmesi bakımından önemlidir (Değirmenci, 2007: 164) .

Nitekim bankacılık sistemini karapara aklanmasında kullanılmasının önlenmesine ilişkin tavsiye niteliğindeki karar genellikle üye devletlerde uygulanmamıştır.

2.2.1.1.2. Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (1990 Strazburg Sözleşmesi)

1986 tarihinden itibaren Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu bünyesinde uyuşturucu madde kaçakçılığının mali alanda ortaya çıkardığı sorunlarla ilgili olarak başlatılan çalışmaların en son şeklini alan Avrupa Konseyi Sözleşmesidir. Sözleşme sadece uyuşturucu maddelerden elde edilen kazançlarla sınırlı tutulmayarak genişletilmiştir. Karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda Birleşmiş Milletler tarafından 1988 yılında yapılan Viyana Sözleşmesi'nin terminolojisi ve sistematik yaklaşımı genel olarak benimsenmiştir. Ancak Viyana Sözleşmesi'nde karapara aklama suçuna öncül suç olarak yalnızca uyuşturucu ve psiko trop maddelerin konulması, önemli miktarlarda karaparaya konu olan silah kaçakçılığı, insan ticareti fidye, adam kaçırmaya, rüşvet, fuhuş gibi diğer suçların öncül suç olarak değerlendirilmemesi karapara

aklamayla mücadelede yetersizlikler oluşturmuştur (Ergül, 2005: 82-83) . Ayrıca Viyana Sözleşmesi karapara aklama konusu ile ilgili devletler arasında ikili veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasını devletlerin kendi öngörülerine bırakması söz konusu mücadelenin yetersiz kalmasını sağlayan diğer bir unsur olmuştur. Bundan dolayı Strazburg Sözleşmesiyle, Viyana Sözleşmesi'ne göre daha katı kurallar ve daha gelişmiş çözümler getirilmiştir.

Sözleşme'nin, Viyana Sözleşmesi'ne göre daha küçük uluslararası topluluğa yönelik olması, karapara aklamayla mücadelede daha etkin çözümlerin getirilmesinin nedeni olarak gösterilebilir. (Yılmaz, 2006: 90) .

Aklama suçuna konu değerlerin elde edildiği suçları, sadece uyuşturucu madde suçları ile sınırlandırmamış olması Strazburg Sözleşmesi'nin en önemli özelliği olarak, gösterilebilir. Sözleşme, öncül suç, aklama suçuna konu olabilecek gelirin elde edildiği herhangi bir suç olarak tanımlamak suretiyle her suçun öncül suç olabileceğini belirtmektedir (Değirmenci, 2007 : 166) .

Sözleşme'de hukuki düzenlemelerin mümkün olduğunca geniş kapsamlı tutulmasının, suçların ve karaparanın aklamasının önlenmesinde daha etkili olacağı düşüncesinden hareket edilerek ulusal düzeyin yanı sıra uluslararası boyutta da işbirliği yapılmasının gerektiği üzerinde durulmaktadır (İpek, 2000: 55) .

2.2.1.1.3. Avrupa Konseyi Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi

1990 Strazburg Sözleşmesi, Avrupa Konseyi tarafından terörizmin finansmanının sadece suçtan kaynaklanan gelirlerin aklanması yolu ile değil yasal

faaliyetler yolu ile de gerçekleştirilebilir olduğu gerçeği göz önüne alınarak, güncelleştirmeye ve genişletmeye karar verilmiştir. Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi 16 Mayıs 2005'te oluşturulmuştur. Bu sözleşme hem aklamayı hem de terörizmin finansmanını düzenleyen ilk uluslararası sözleşmedir (Değirmenci, 2007: 167) . Sözleşmenin en önemli yanı ülkelere mali istihbarat birimlerini oluşturmak için gerekli yasal düzenlemeleri yapma yükümlülüğü ve ayrıca bu mali istihbarat birimlerinin, mali, idari ve adli bilgilere zamanında ulaşabilmesi için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirmektedir.

2.2.1.2. 91/308/EEC Sayılı Konsey Direktifi (Mali Sistemin Karaparanın Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesi Hakkındaki Konsey Direktifi)

Avrupa Birliği'nin tek pazar niteliğine dönüşmesi suç örgütlerini elde ettikleri karaparıyı aklamaları açısından imkan sağlayan bir gelişme olmuştur. Çok sayıda ülkenin sınırlarını birbirlerine kolaylıkla açtığı ve zamanla siyasi birliğe dönüşen ekonomik birlik, suç örgütlerinin sınırlara takılmadan karaparıyı akladıkları mali entegrasyon sistemi haline gelmiştir (Mavral, 2001: 99) .

10 Haziran 1991 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi'nce hazırlanan Mali Sistemin Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Direktifini kabul etmişlerdir. Söz konusu konsey direktifi karapara aklamayla mücadele konusunda üye ülkelerin iç hukuklarına ciddi düzenlemeler getirilmesini öngörmüştür (Aydın, 2008: 197).

Direktif ilk yasa niteliğinde çalışma olup (Değirmenci, 2007: 73) amacı; sermaye akışını ve mali hizmetlerin sunulmasını sınırlamadan, mali sistemin karapara aklanmasında bir araç olarak kullanılmasının engellenmesidir.

Direktif esas itibariyle Viyana Sözleşmesi ve Mali Eylem Görev Gücü'nün – Financial Action Task Force (FATF)- 40 Tavsiyesi temel alınarak hazırlanmıştır. Direktifte karapara aklanması suçu, kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve şüpheli işlem bildirimine ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir. Bunun yanında Direktifte, üye ülkelerce karapara aklamanın suç olarak kabul edilmesinin sağlanması öngörülmekte ve karapara aklama suçu tanımlanmaktadır (<http://www.masak.gov.tr/tr/mevzuat/uluslararası-mevzuat.aspx#>).

Direktif, mali kurumlara, özellikle hesap açılması ve kiralık kasa hizmetleri sunulması, tek ya da birbirine bağlantılı işlemler sırasında söz konusu işlemlerin 15.000 Euro'yu aşması durumunda müşteri kimlik tespiti yapmaları, kayıtlarını saklamaları ve karapara aklama ile mücadele programları oluşturmaları yükümlülüğü getirmektedir. Direktif ayrıca herhangi bir karapara aklama şüphesinin varlığı halinde bunun derhal yetkili birimlere bildirilmesi yükümlülüğü de getirmektedir.

2.2.1.3. 2001/97 Sayılı Konsey Direktifi

91/308 sayılı Direktifi değiştiren 2001/97 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu Direktifi, karapara aklama ile mücadeledeki öncül suçları sadece uyuşturucu suçları ile sınırlı tutmayıp, organize suçlar, yolsuzluk suçları, sahtecilik, üye devletin ceza hukukunda ağır hapse neden olabilecek suçlar olarak genişletilmiştir (Üstün, 2008: 24) .

Direktifin sadece mali sektör ile sınırlı olan kapsamı karapara aklayıcılar tarafından kötüye kullanılan mali sektör dışındaki belirli faaliyetler ve meslek gruplarını da içine alacak şekilde yeniden düzenlenmektedir. Böylece muhasebeci ve kontrolörler, emlak komisyoncuları, noterler, mali işlemlerle uğraşan avukatlar, kıymetli taş ve maden satıcıları, para transfer edenler ve kumarhanelere de müşteri kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve şüpheli işlem bildirim yükümlülükleri getirilmektedir.

Öneri 19 Kasım 2001 ‘ de Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi’nce onaylanmıştır.

2.2.1.4. 2005/60/EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi

1991/308/EEC sayılı Avrupa Topluluğu Konsey Direktifi yürürlükten kalkmıştır. Önleyici tedbirlerin terörizmin finansmanını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu direktifle, müşterini tanı (Customer Due Diligence – CDD) ilkesi ilk defa düzenlemeye konmuştur. Müşterini tanı ilkesi; müşterinin kimlik tespiti ve kimlik teyidi, müşterinin iş bilgilerinin temini, müşterinin risk bakımından sürekli bir şekilde takip edilmesi hususlarını kapsamalıdır.

Direktifin düzenleme getirdiği diğer hususlar ise;

- Her üye ülkenin karapara aklama ve terörün finansmanı ile ilgili şüpheli işlem bildirimlerini alacak, analiz edecek ve bu bilgileri ilgili otoritelerle paylaşacak bir mali istihbarat birimi kurması gerekliliği,
- Mali kuruluşlar ve kredi kuruluşlarının mali istihbarat birimi ile hızlı bir şekilde veri değişimini gerçekleştirmelerinin sağlanmasına ilişkin düzenleme,

- Karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili istatistik verileri oluşturulmasına ilişkin düzenleme (şüpheli işlem bildirim sayısı, yürütülen soruşturma sayısı, mahkumiyet sayıları ve müsadere miktarı),
- Risk belirlemesi, risk yönetimi, uyum yönetimi konularında politika ve prosedürlerin oluşturulması ve yükümlü kuruluşların bu konularda eğitimler düzenlenmesi,
- Mali İstihbarat Birimleri arasında uluslararası işbirliğine gidilmesi.

2.2.2. Birleşmiş Milletler (BM)

Birleşmiş Milletler (BM), 24 Ekim 1945'te kurulmuş dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası'nda ekonomik, toplumsal ve kültürel bir iş birliği oluşturmak için kurulan uluslararası bir örgüttür. Birleşmiş Milletler kendini “adalet ve güvenliği, ekonomik kalkınma ve sosyal eşitliği uluslararası'nda tüm ülkelere sağlamayı amaç edinmiş küresel bir kuruluş” olarak tanımlamaktadır. 193 ülkenin üye olduğu kuruluş karapara aklamayla mücadele konusunda kendi bünyesinde konferanslar düzenlemiş ve kendi programları dahilinde çalışmalarda bulunmuştur.

Suç Gelirlerinin Kullanılması ve Karapara Aklamanın Kontrol ve Önlenmesi Hakkında Uluslararası Konferans 1994'te Courmayeur İtalya'da, Sınır Ötesi Suçluluk Hakkında Dünya Bakanlar Konferansı 1994'te Napoli İtalya'da ve Suçun Önlenmesi ve Suçluların Islahı BM IX. Kongresi 1995'te Kahire Mısır'da düzenlenmiştir (Ergül, 1998 : 54-55)

Uyuşturucu kaçakçılığı, uluslararası suç ve terörizmin finansmanına karşı Birleşmiş Milletler programı olan “Karapara Aklamaya Karşı Küresel Programı” (GPML - The Global Programme against Money-Laundering) 1997 yılında kurulan Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC- United Nations Office on Drugs and Crime) tarafından yürütülmekte ve 150 den fazla ülkede faaliyet göstermektedir.

1988 Viyana Sözleşmesi ve diğer ilgili uluslararası hukuksal araçların aklama ile ilgili hükümlerini uygulamaya geçirmeleri için BM Genel Kurulu tarafından, 1998 yılındaki toplantısında kabul edilen “Karaparanın Aklanmasına Karşı Politik Bildirge ve Eylem Planı” ile, tüm devletler ikna edilmeye çalışılmakta olup uyuşturucu ile ilgili suçların yanında diğer tüm ciddi suçlar da BM programına yani, UNODC görev alanına alınmıştır (Değirmenci, 2007: 148). BM Programının ana amacı, üye ülkelerin karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede kabiliyetlerini güçlendirmek olarak açıklanmıştır.

FATF 40+9 Tavsiyeleri ve BM'nin karaparanın aklanması ile mücadele hakkındaki direktiflerine yardımcı olmak üzere model düzenlemeler geliştirmek BM'nin karapara ile mücadele kapsamında yaptığı çalışmalardan birisidir. Bu doğrultuda, IMF ile birlikte 2005 ve 2009 tarihli model düzenlemeler geliştirilmiştir. Uluslararası Karapara Aklama Bilgi Ağı (IMOLIN – International Money Laundering Information Network) BM tarafından, karaparanın aklanması ile mücadele eden uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapılarak 1998 yılında oluşturulmuştur. IMOLIN ülkelerin ulusal yasal mevzuatları ve kurumları hakkında internet üzerinden bilgi alışverişine imkan sağlayan bir ağıdır.

Karaparanın aklanmasına karşı uluslararası mücadelenin kapsamı, uyuşturucu gelirlerine karşı mücadele ile başlamış, daha sonra, terörizmin finansmanı ve

uyuşturucu dışındaki diğer suç gelirlerine karşı mücadele ile genişlemiştir. Bu doğrultuda BM'nin üç önemli çalışması mevcuttur. Bunlar Viyana Sözleşmesi, New York Sözleşmesi ve Palermo Sözleşmesidir (Taşdelen, 2003: 63).

2.2.2.1. Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Sözleşmesi (New York Sözleşmesi)

Sözleşme'de taraf devletler tarafından; kendi iç hukuklarında terörün finansmanının suç sayılması, terörist amaçlar için tahsis edilen veya kullanılan fonların; tespit, teşhis ve el konulmasının (veya dondurulmasının) sağlanması, terörün finansmanı suçuna karışan şüphelilerin ya kendi iç hukukuna göre kovuşturmaya tabi tutulması veya ilgili ülkeye iade edilmesi, suçluların soruşturma ve kovuşturmalarında diğer ülkelerle işbirliği yapılması, finansal kuruluşlarca terörist fon akışının tespit edilmesini, engellenmesini ve durdurulmasını sağlayacak tedbirler alınması gibi hususlar öngörülmektedir (Üstün, 2008: 22).

2.2.2.2. Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Palermo Sözleşmesi)

Palermo konvansiyonu olarak anılan, Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, organize suçlarla mücadele öngören ilk uluslararası düzenlemedir (Aykın, 2007: 36).

Karapara aklamayla mücadele için, taraf devletlerden, öncelikle banka gibi karapara aklamaya müsait mali kuruluşlara kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve şüpheli işlemlerin bildirilmesi yükümlülüklerinin getirilmesi, karapara aklamaya ilişkin

bilginin toplanması, analizi ve yasa uygulama birimlerine iletilmesi için ulusal merkezi bir birim olan mali istihbarat birimi kurulması, nakit ve parasal değeri haiz her türlü evrakın sınır ötesi hareketinin denetlenmesi, izlenmesi ve bunların sınır ötesi nakline ilişkin bildiriminde bulunulması istenmektedir.

2.2.3. Mali Eylem Görev Gücü – Financial Action Task Force (FATF)

Karapara aklamının uluslararası alanda önlenmesi amacıyla OECD bünyesinde 1989 yılında G-7 ülkeleri (Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada) tarafından Mali Eylem Görev Gücü – Financial Action Task Force (FATF) - kurulmuştur. 11 Eylül 2001 terör saldırılarından sonra vizyonuna terörün finansmanı ile mücadeleyi de dahil eden FATF'nin ABD, Almanya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Çin, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Afrika, Hollanda, Hong-Kong, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Lüksemburg, Meksika, Norveç, Portekiz, Rusya Federasyonu, Singapur, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan, Avrupa Komisyonu, Körfez İşbirliği Konseyi'nden oluşan 32 ülke ve 2 bölgesel kuruluş toplam 34 üyesi bulunmaktadır Ayrıca, FATF benzeri bölgesel kuruluşlar olan, Middle East & North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF), Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (MONEYVAL), Asian Pacific Group (APG), Grupo de Accion Financiera de Sudamerica - South American Financial Action Task Force – (GAFISUD) “imtiyazlı üye” (associate member) sıfatına sahiptirler.

FATF, her yıl genellikle Ekim, Şubat ve Haziran aylarında yapılmak üzere üç kere Genel Kurul toplantısı düzenlemektedir. Ayrıca FATF tarafından “Terörizmin Finansmanı Çalışma Grubu”, “AML/CFT Değerlendirmeleri ve Uygulama Çalışma Grubu”, “Tipoloji Çalışma Grubu” ve “Geçici Grup” (Ad Hoc Group) toplantıları ile özel sektörle yürütülen toplantılar düzenlenmektedir.

Üye ülkeler, FATF tarafından karapara aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda gösterdiği gelişmeler konusunda belirli sürelerle denetlemekte ve değerlendirmektedir.

FATF, ülke raporunda tespit edilen eksiklikleri iki yılda bir yapılan güncelleştirme (Biennial Update) ve düzenli izleme (Regular Follow Up) ile takip etmektedir. Değerlendirmeye tabi tutulan ülke, raporda belirtilen eksikliklerin giderilmesi için gerekli adımları atmadığı takdirde;

FATF Başkanınca üye ülkedeki ilgili bakana tavsiyelere uyumsuzluğa dikkat çeken mektup gönderilmesi,

- İlgili ülkeye bu mesajı güçlendirecek yüksek düzeyde temsilcilerin gitmesi,
- İlgili üye ülkenin tavsiyelere yeterince uyum gösteremediğini belirten bir bildiri yayınlanması,
- Ülkenin, tavsiyelere uyum sağlayıncaya kadar FATF üyeliği askıya alınması,
- Ülkenin üyeliği sona erdirilmesi,

söz konusu olabilmektedir.

2.2.3.1. FATF 40 + 9 Tavsiye Kararı

İlk FATF Tavsiyeleri 1990 yılında Finansal sistemlerin uyuşturucu gelirlerini aklayan kişiler tarafından kötüye kullanılmasıyla mücadele etmek için düzenlenmiş, 1996 yılında ise karapara aklama eğilimlerini ve tekniklerini yansıtmak ve kapsamı uyuşturucu gelirlerinin aklanmasının ötesine genişletmek üzere revize edilmiştir. 11 Eylül 2001 terör saldırılarından sonra, Ekim 2001'de FATF görev tanımını terör eylemlerinin ve terör örgütlerinin finansmanı konusunu ele alacak şekilde genişletmiş ve Terörün Finansmanına ilişkin Dokuz Özel Tavsiyeyi getirmek suretiyle önemli bir adım atmıştır. 2003 yılında tekrar gözden geçirilen FATF Tavsiyeleri, Özel Tavsiyelerle birlikte 180 ülke tarafından kabul edilmiş ve karapara aklama ve terörün finansmanıyla mücadele için uluslararası standart olarak tüm dünyada kabul görmüştür (Üstün, 2005: 10)

40 Tavsiye Kararı 4 bölümden oluşmaktadır

- Yasal Sistem (Tavsiye 1-3) ; aklamının suç haline getirilmesi, tüzel kişilerin sorumluluğu ve müsadereye ilişkin konular bu bölümde yer alır.
- Önleyici tedbirler (Tavsiye 4-25) ; mali ve mali olmayan kuruluşlar ile iş meslek sahipleri tarafından alınacak tedbirler düzenlenmektedir. Müşterinin tanınması, kayıtların saklanması, şüpheli işlemlerin bildirilmesi, tavsiyelere uymayan ülkeler için alınacak tedbirler ve denetim bu bölümde yer alır.

- Kurumsal yapı ve diğer tedbirler (Tavsiye 26-34) ; aklama ve terörün finansmanı için oluşturulacak mali istihbarat birimleri gibi kurumsal yapılar bu bölümde yer alır.
- Uluslararası İşbirliği (Tavsiye 35-40) ; uluslararası işbirliği, adli yardımlaşma ve suçluların iadesi gibi konular bu bölümde yer alır.

FATF Tavsiyeleri; Birleşmiş Milletler, IMF, Dünya Bankası, Egmont Grubu ve FATF benzeri bölgesel kuruluşlar tarafından bu tavsiyeler, karaparanın aklanması ile mücadele standartları olarak kabul etmektedirler .

FATF, 40 Tavsiye ile uyumlu 25 kriter belirlenmiş olup, her yıl haziran ayında bu kriterlere dayanarak “İşbirliği Yapmayan Ülke ve Bölgeler” listesi yayınlanmaktadır Bu listelerde üye olan veya olmayan ülkelerin karapara ile mücadele konusundaki tutumları değerlendirilmektedir. 13 Ekim 2006 tarihi itibarıyla Myanmar'ın da listeden çıkarılmasıyla İşbirliği Yapmayan Ülkeler ve Bölgeler (Non-cooperative Countries and Territories - NCCT) listesinde şu an itibarıyla herhangi bir ülke bulunmamaktadır.

2.2.3.2. FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar

2.2.3.2.1. Karayipler Mali Eylem Görev Gücü - Caribbean Financial Action Task Force (CFATF)

Karapara aklama problemine yönelik ortak tedbirler uygulama amacı ile 1990 yılında 22 Karayip ülkesinin katılımıyla Aruba'da kurulmuştur. Gerçekleştirilen

toplantı sonucunda FATF'nin 40 tavsiye kararı esas alınarak "Aruba Tavsiyeleri" adı verilen 19 tavsiye kararı kabul edilmiştir (<http://www.eurasiangroup.org/cfatf.php>)

2.2.3.2.2. Amerika Kıtası Devletler Örgütü (Organization Of American States - OAS)

34 üye ülkeye sahip Amerika Kıtası Devletleri Örgütü - Organization Of American States (OAS), Amerika kıtasında uyuşturucu madde ticaretiyle ve karaparanın aklanması ile mücadele eden, suç gelirlerine el konulmasına yönelik görev alan bir kuruluştur. Bünyesinde 1986 yılında Rio De Janeiro Eylem Planı ile Amerika Kıtası Devletleri Uyuşturucu Kontrol Komisyonu - The Inter-American Drug Abuse Control Commission (CICAD) kurulmuştur.

Arjantin'de üye ülkelerin katılımıyla gerçekleştirilen toplantı sonucunda 1995 yılında, karaparanın aklanması ile mücadele kapsamında hem FATF'nin 40 tavsiyesi hem de Karayipler Mali Eylem Görev Gücü (CFATF)'nün 19 tavsiyesinin uygulamaya konulması kararı alınmıştır.

2.2.3.2.3. Asya Pasifik Grubu - Asian Pacific Group (APG)

Bangkok'ta 1997 yılında kurulan 2006 yılından bu yana FATF'nin imtiyazlı üyelerinden olan örgüt karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele hakkındaki FATF standartlarının kabulü ve uygulanması hakkında çalışmalar yapmaktadır. Asya Pasifik Grubu – Asian Pacific Group (APG), Güney Asya, Güney Doğu ve Doğu Asya ve Güney Pasifik'teki 41 üye devlet'ten oluşmaktadır (<http://www.apgml.org/about-us>).

2.2.3.2.4. Doğu ve Güney Afrika Grubu - Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group (ESAAMLG)

Doğu ve Güney Afrika Grubu - Eastern and Southern Africa Anti-Money Laundering Group (ESAAMLG) 1999 yılında Tanzanya’da kurulmuş olup, 15 üye devlet’e sahiptir. Amacı üye ülkeler tarafından, FATF standartlarının kabulü ve uygulanması olan kuruluş, 11 Eylül 2001 terör olaylarının ardından faaliyet alanına terörizmin finansmanı ile mücadeleyi de dahil etmiştir (<http://www.fatf-gafi.org/pages/easternandsouthernafricaanti-moneylaunderinggroupesaamlg.html>).

2.2.3.2.5. Güney Amerika Mali Eylem Görev Gücü - Grupo de Accion Financiera de Sudamerica / South American Financial Action Task Force – (GAFISUD)

2006 yılından bu yana FATF’nin imtiyazlı üyelerinden biri olan Güney Amerika Mali Eylem Görev Gücü - Grupo de Accion Financiera de Sudamerica / South American Financial Action Task Force – (GAFISUD) Cartagana, Kolombiya’da 8 Aralık 2000 tarihinde Kolombiya başkanlığındaki FATF Başkanı ve dokuz Güney Amerika ülkesinin temsilcileri tarafından imzalanan yazılı anlaşma (Memorandum of Understanding) ile kurulmuştur. Bugün 15 üye devlet’e sahip olan kuruluş karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile ilgili konularda FATF tavsiyelerini uygular (<http://www.gafisud.info/eng-quienes.php>).

2.2.3.2.6. Bankacılık İdarelerinin Kıyı Bankacılığı Grubu (The Offshore Group of Banking Supervisors - OGBS)

1980 yılında Basel Bankacılık Denetleme Komitesinin teşvikiyle kurulan Bankacılık İdarelerinin Kıyı Bankacılığı Grubu - The Offshore Group of Banking Supervisors (OGBS) amacı FATF'nin tavsiyelerinin uygulanmasıdır. Üye olma koşulu FATF tavsiyelerini kabul etmek olan kuruluşun 17 üyesi bulunmaktadır. Kıyı Bankacılığı yapan 17 üye şunlardır ; Aruba , Bahamas , Barbados , Bermuda , British Virgin Islands , Cayman Islands , Cook Islands , Guernsey , Isle of Man, Jersey , Labuan , Macau China Mauritius , Netherlands Antilles , Panama , Samoa , Vanuatu (<http://www.eurasiangroup.org/ogbs.php>) .

2.2.4. Basel Komitesi (Basel Committee on Banking Supervision)

İsmi, İsviçre'nin Basel şehrinden alan komite G-10 ülkelerinin (Benelux < Belçika-Hollanda-Lüksemburg >, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve ABD) banka gözetim ve denetim makamları ile merkez bankaları temsilcileri tarafından 1975 yılında kurulmuştur.

Basel Komitesi olarak bilinen Bankacılık Düzenlemeler Ve Gözetim Uygulamaları Komitesi bankacılığın daha üstün bir biçimde hizmet vermesi, yönetilmesi ve denetlenmesi konularında çalışmalar yapan bir kurumdur (Güner, 2003: 346).

12 Aralık 1988 tarihinde Basel Komitesi tarafından karaparanın mali sistem aracılığı ile aklanmasının önlenmesi doğrultusunda Basel İlkeleri olarak bilinen bir bildiri yayınlamıştır (Karaal, 2008: 121-122) .

Bildiri Basel Komitesince hazırlanan; suç yoluyla elde edilmiş fonların aklanması için bankacılık sisteminin kullanılmasını önlenmesi başlıklı bir rapora dayanılarak yayınlanmıştır (Aydın, 2008: 198-199) . İlkelerdeki temel amaç, özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere, diğer kanun dışı eylemlerden elde edilen paraların aklanmasında veya gizlenmesinde, bankaların kullanılmaması için bankacılık sektöründe ortak ilkelerin kabul edilmesini sağlamaktır. İlkeler özetlenecek olursa ;

- Bankalar işlem yapmış oldukları kişilerin kimlik tespitlerini yapma amacı ile gerekli tedbiri aldırmalıdır “Now your Customer - müşterini tanı” ilkesi ,
- Bankalar şüpheli işlemlerde ilgili formları gerekli makamlara göndermelidir ,
- Şüpheli işlemleri bankalar yapmaktan kaçınmalıdır.

İlkeler üye ülkelerce hazırlansa da üye olmayan ülkelerin bankacılık denetleme kuruluşlarına da duyurularak uluslararası düzeyde dikkate alınmayı amaçlamıştır.

Basle ilkeleri, Avrupa Konseyi'nin Tavsiye Kararı gibi, yöneldiği ülkeleri bağlayıcı olmamakla birlikte, karaparanın aklanmasında mali sistemin kullanılmasının önlenmesine ilişkin olarak, uluslararası alanda atılmış önemli adımlardan biri olarak kabul edilmektedir.

2.2.5. Wolfsberg Grubu

Wolfsberg Grubu, 2000 yılında 12 Özel Banka temsilcisinin karapara aklamaya karşı standartlar belirlemek amacıyla İsviçre'nin kuzeydoğusundaki Wolfsberg şatosunda bir araya gelerek oluşturdukları birliktir. Grubun üyesi bankalar şunlardır: ABN Amro NV, Banco Santander Central Hispano S.A., Bank of Tokyo- Mitsubishi Ltd, Barclays Bank, Citigroup, Credit Suisse Group, Deutsche Bank AG, Goldman Sachs, HSBC, JP Morgan Chase, Societe Generale, UBS AG.

Grup, “Wolfsberg İlkeleri” olarak da bilinen “Özel Bankalar için Aklama ile Mücadele İlkeleri”ni yayımlamıştır. İlkeler 2002 yılında revize edilmiştir (Ütük, 2009: 53). Mayıs 2012 yılında ise ilkeler tekrar revize edilmiştir (<http://www.wolfsberg-principles.com>).

Yayınladığı rehberlerde; Müşteri kabulü, müşteri kabulünde özel dikkat gösterilmesi, dosyaların güncellenmesi, şüpheli işlem uygulamaları, izleme, kontrol sorumluluğu, eğitim, yetiştirme, bilgilendirme, kayıt tutma, istisnai durumlar ve karapara aklamayı önleme sistemi kurulması; terörizmin finansmanı ile mücadelede finansal kuruluşların, yasa uygulama birimlerine yardımcı olmasını, müşterini tanı program ve prosedürlerini güçlendirmesini, şüpheli işlem uygulamalarında özel dikkat göstermesini, global işbirliğini ve FATF tavsiyelerini uygulamaları konularını, uluslararası bankaların paravan bankalarla iş ilişkisine girmemesini ve muhabir bankacılık ilişkisinde bankaların risk esasına dayalı yaklaşımı benimsemelerini karapara aklama riski, yatırım araçları ve yatırımlar arasındaki ilişkiler, müşterinin tanınması,

şüpheli işlem bildirimini, kayıtların saklanması, karapara aklamaya karşı program geliştirme konularından bahsetmektedir .

2.2.6. Egmont Grubu

Ülkeler kendi bünyelerinde karapara aklamayla mücadele için ulusal mali bilgileri toplayıp inceleyerek bilgi veri tabanı oluşturmakla ve analiz ettiği bilgileri ilgili birimlere iletmekle olan mali istihbarat birimleri kurmaladırlar. Bu sayede karapara konusunda sabıkalı sayılacak örgütlerin takibi kolaylaşacak ve bu örgütler üzerinde yoğunlaşılacaktır (Mavral, 2001: 115) .

Artan imkanlar sayesinde suç örgütlerinin uluslararası boyutlarda faaliyetler göstermesi suçla mücadele eden birimlerinde uluslararası çapta etkinliğinin olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle ülkeler suç örgütleri ve karapara aklamayla etkin mücadele için ulusal çatıları altında kurmuş oldukları mali istihbarat birimlerinin etkinliğini arttırmak için uluslararası bir kuruluş olan Egmont Grubunu kurmuşlardır (Akyay, 2008: 285) .

Egmont Grubu ismini Brüksel’de bulunan Egmont-Arenberg sarayından alan 9 Haziran 1995 tarihinde Brüksel’de 24 ülke mali istihbarat birimi ve 8 uluslararası örgütün bir araya gelmesiyle oluşturulmuş bir organizasyondur (Yılmaz, 2006: 107).

Mali İstihbarat Birimi (Financial Intelligence Unit - FIU) tanımını ve mali istihbarat birimleri arasındaki bilgi değişim esaslarını düzenleyen grup, üye ülkeler arasında istihbarat değişimini “Egmont Secure Web” aracılığı ile sağlamaktadır. (Üstün, 2008: 35).

2.2.7. Interpol (International Criminal Police Organization)

Uluslararası Suç Polis Komisyonu merkez bürosu Viyana olmak üzere 1923'te kurulmuştur. 1956'da tamamen modernize edilen bir oluşum altında Uluslararası Suç Polisi Örgütü'ne (International Criminal Police Organization – ICPO - Interpol) dönüştürülmüştür (INTERPOL) .

Interpol bünyesinde oluşturulan ve karaparanın aklanmasının önlenmesine yönelik çalışmalar yapan ve işbirliği faaliyetlerini yürütmekte olan Suçtan Kaynaklanan Gelirleri İzleme Grubu - Fonds Provenant d'Activites Criminelles (FOPAC) tarafından, karapara aklama suçunu işleyenlerin yakalanması, gelirlerinin dondurulması, mal varlıklarının müsadere edilmesi ve ilgili kayıtların beş yıl süreyle saklanmasına ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır (Akar, 1997: 33).

2.2.8. Uluslararası Sigorta Yöneticileri Birliği (The International Association of Insurance Supervisors – IAIS)

Karapara ile mücadelede etkin olarak rol oynayan organizasyonlardan birisi de Uluslararası Sigorta Yöneticileri Birliği (The International Association of Insurance Supervisors – IAIS)'dir. IAIS, 1994 yılında 100'den fazla ülkeden katılımcılar ile kurulmuş bir organizasyondur. Temel olarak ülkeler arasındaki sigorta konusundaki standartların oluşturulması, işbirliğinin artırılması amacıyla olan birliğin aynı zamanda karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin faaliyetleri de bulunmaktadır. IAIS

tarafından 2002 yılında “Sigorta Yöneticileri ve Kuruluşları İçin Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Rehber” dokümanı yayınlanmıştır (Schott, 2006: 17).

2.2.9. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions – IOSCO)

Sermaye piyasalarının yasal ve kurumsal yapısına ilişkin olarak ortak uluslararası standartlar oluşturmak ve üyeler arasında bilgi alış verişini olanaklı kılmak, sermaye piyasalarındaki düzenleyici ve denetleyici otoritelerin ilgili alanlarda koordinasyonunu ve işbirliğini sağlamak amacıyla Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions – IOSCO) kurulmuştur. Bu amaçlarının yanı sıra karaparanın aklanmasının önlenmesi de IOSCO’nun ilgi alanının içerisinde. 1992 yılında IOSCO “Karaparanın Aklanması Kararı”nı (Resolution on Money Laundering) yayınlamıştır (<http://iosco.org/about/>).

2.2.10. Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası (International Money Found – IMF and World Bank)

Karaparanın aklanması ile uluslararası mücadelede önemli bir rol oynamakta olan Uluslararası Para Fonu (International Money Found - IMF) ve Dünya Bankası (World Bank) , FATF’in girişimlerine destek vermekte aynı zamanda karaparanın aklanmasının ve terörizmin finansmanın önlenmesine ilişkin olarak bilgi paylaşımı, mücadelede ortak bir yaklaşım oluşturma, finansal politikalar ve standartlar geliştirme konularında kapsamlı bir tartışma platformu oluşturma görevini de üstlenmektedirler

(Leong, 2007: 149) . 11 Eylül 2001 sonrası terörün finansmanın önlenmesine yönelik olarak karaparanın aklanması ile IMF özellikle ilgilenmeye başlamıştır. IMF'nin bu konu üzerinde durmasının temel sebebi uluslararası finansal sistemin bütünlüğünü korumaktır (Johnston ve Abbott, 2005: 215) . Bu kuruluşlar, üye ülkelere mücadele konusunda teknik yardım sağlamakta, konuya ilişkin eğitim faaliyetleri ve farkındalık programları düzenlemekte, araştırma faaliyetleri yürütmekte ve sonuçlarına ilişkin verileri yayınlamaktadırlar.

2.3. Karaparanın Aklanmasıyla Mücadelenin Ortak Noktaları

Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler ve Mali Eylem Görev Gücü karapara aklamayla mücadele konusunda bir çok sözleşme, bildiri ve direktif yayınlamıştır. Dikkatle incelendiğinde karapara aklamayla mücadele konusunda olmazsa olmaz olarak nitelendirilen bazı ortak noktalar vardır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz;

2.3.1. Müşterini Tanı İlkesi

Müşterini Tanı İlkesi; Dünya'da bankacılık uygulamalarını doğrudan etkileyen FATF tavsiyeleri ve Basel Bankacılık Denetim Komitesi bildirimlerine göre basit hesap açma ve kayıt tutmanın ötesinde, bankaların risk bazlı müşteri tanı uygulamalarını geliştirmesini gerektirmekte, yüksek risk içeren kişi ve kurumlar için üst düzey yönetici onayı dahil detaylı yazılı müşteri tanı ve kabul kurallarını oluşturulmasını, müşteriden ve hesap türünden beklenen normal işlemler dışındaki şüpheli faaliyetlerin izlenmesini zorunlu kılmaktadır (Çakır, 2006: 42) .

2.3.2.Kayıtların Saklanması

Müşteri kimliğinin belirlenmesi konusunda getirilen yükümlülüğün uzantısı olarak, bunlara ilişkin kayıtların belirli bir süre için saklanması da öngörülmüştür. Bu şekilde sistem açısından kimlik saptanmasının yararlılığı amaçlanmıştır.

Müşteri kimliklerine ilişkin kayıtların değil, yapılan işlemle ilgili kayıtların da saklanması da esastır. Bu şekilde karaparanın aklanması ile ilgili bir araştırma söz konusu olduğunda gerekli bilgiye ulaşılması amaçlanmaktadır (İpek, 2000: 49) .

2.3.3. Nakit İşlem Bildirimi

Yasalara aykırı şekilde elde edilmiş gelirin finansal sisteme bir şekilde girmesinden dolayı getirilmiş yasal zorunluluktur. Nakit işlem bildirimi, bankalar, banka dışı mali kurumlar ve profesyonel meslek sahipleri için getirilen ve belli bir değer üzerinde yapılan tüm nakit işlemlerin bildirilmesini gerektiren yasal bir yükümlülüktür. İşlemi yapan kurum, şüpheli bir durum olsun ya da olmasın her koşulda kimlik tespitinin yanı sıra işlemi bildirmekle de yükümlüdür (Değirmenci, 2007: 245) .

2.3.4. Şüpheli İşlem Bildirimi

Yapılan işlemde tutar sınırı olmadan karapara aklamaya yönelik herhangi bir şüphe duyulduğunda mevcut olayı yetkili mercilere bildirmektir.

Karaparanın aklanmasına ilişkin şüphe uyandırması, şüpheli işlem bildiriminde işlemin nakit olup olmamasına bağlı değildir. Bildirim yapılması gereken süre ülkeden ülkeye farklılık arz etmektedir (İpek, 2000: 44) .

2.3.5. Diğer Ülkelerle İşbirliği

FATF tavsiyelerinde karaparanın aklanmasıyla mücadele konusunda uluslararası işbirliğinin gerekliliği vurgulanırken, karapara aklamının iadesi mümkün olan suçlardan sayılması, suçluların iadesi dahil karşılıklı her türlü yasal yardımlaşma yapılması ve en geniş düzeyde uluslararası işbirliği önerilmektedir .

2.3.6. Mali İstihbarat Birimleri (MİB) – (Financial Intelligence Unit - FIU) Fonksiyonları – İdari Yapıları

Karapara aklama soruşturmalarını başarısızlığa iten temel faktörler karapara aklama suçunun karmaşık yapısı ve bilgi alış verişi önünde ki engellerdir. Ancak birçok parçanın bir araya getirilmesiyle karapara aklama suçu aydınlatılabilecektir. Dünyanın öteki ucuna elektronik fon transferleri ile para saniyeler içinde gönderilebildiği ve el değiştirebildiği için kanun uygulayıcı, kovuşturucu ve yargılama otoritelerinin anlık bilgi alışverişinin gerçekleşebildiği sanal bir platforma sahip olmaları bir zorunluluk halini almıştır. Bilgilerin doğru insanlara zamanında ve elverişli biçimde ulaştırılmasını mümkün kılan bir mekanizma karapara aklama ile mücadele için gereklidir (Üstün,

2007: 78-79) . Bu gereklilikten oluşturulan birimlere Financial Intelligence Unit (FIU) - Mali İstihbarat Birimi (MİB) denir.

İstihbarat; bilgi ve verilerin toplanması, işlenmesi ve ilgili birimlere servis edilmesidir. Mali istihbaratta da aynı yöntem kullanılmakta ancak alanı ve araçlarında farklılaşmalar söz konusu olmaktadır (Aykın, 2009: 6) .

Kasım 1996'da düzenlenen Egmont Genel Kurulu'nda sadece aklama ile mücadele ile sınırlı olarak yapılan FIU tanımı, Haziran 2004 tarihinde Guemsey'de düzenlenen Egmont Genel Kurulu'nda terörün finansmanı da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Guemsey'de kabul edilen FIU tanımı şu şekildedir; FIU karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla; suç gelirleri ve terörizmin potansiyel finansmanı ilgili bilgiler ile ulusal mevzuatı gereği olarak kendisine bildirilmesi zorunlu finansal bilgileri almak (ve eğer mevzuatla yetkili kılınmışsa istemek) analiz etmek ve bu analiz sonuçlarını yetkili otoritelere dağıtmakla görevli ulusal merkezi birimdir (Egmont Grubu, 2007 : 291) .

Mali İstihbarat Birimleri'nin fonksiyonları genel olarak, bilginin belgenin toplanması, sınıflandırılıp ve analiz edilmesi ilgili birimlere iletilmesi, gerektiği hallerde araştırma ve soruşturma yapılması, bu soruşturma sonucunun gerekiyorsa savcılığa intikali, ülke içinde ya da uluslararası alanda bilgi alışverişi, yükümlü gruplarının yükümlülük denetimlerinin yapılması, karaparanın aklanması ile ilgili konularda idari düzenlemelerin yapılması, görüş ve tavsiyelerde bulunulması gibi görevleri icra etmektedir (Kocasakal, 2000: 145) .

Ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir de MİB'lerin temel işlevi; gelen bilgileri verileri almak, bu verileri analiz etmek ve terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla

hem ulusal hem de uluslar arası boyutta işlenen verilerin dağıtımını sağlamaktır (Akyay, 2008: 28) .

MİB'ler şüpheli işlem bildirimlerini ve nakit işlem bildirimleri ile elde edilen ve diğer kaynaklardan gelen bilgileri merkezi bir biçimde, tek elde toplamakta ve merkezi bir veri bankası oluşturmaktadır. MİB, aldığı bilgileri soruşturma birimlerine ek katkı sağlayacak biçimde, değerlendirmeye elverişli ve anlamlı bilgiye dönüştürmek için analiz etmelidir. Analizlerin amacı, söz konusu bildirimlerde yer alan veri veya bilgilerle diğer kaynaklardan sağlanan bilgilerin MİB tarafından zenginleştirilerek daha ileri bir araştırma ve soruşturmayı gerektirecek unsurlar ihtiva edip etmediği yönünden değerlendirilmesi, istihbarat üretilmesidir.

MİB'ler karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede aynı temel fonksiyonları icra etmelerine karşı farklı örgütlenme yapıları vardır. İdari yapılarını şu şekilde genelleyebiliriz.

- İdari tip MİB
- Bağımsız tip MİB
- Kanun uygulayıcı (polis) tip MİB
- Kovuşturucu (adli) tip MİB
- Karma /melez tip MİB

2.3.6.1. İdari Model

Bu tür MİB'lerin konumu değişiklik göstermektedir. En yaygın uygulama maliye bakanlığı altında, merkez bankasına bağlı veya düzenleyici kurumun bünyesinde

konumlandırılmaktadır. MİB'in yetkileri şüpheli işlemin ve diğer tür raporların toplanması, analizi ve dağıtılması ile sınırlıdır ve onlara soruşturma ve kovuşturma yetkileri verilmemiştir (Akyay, 2008: 287)

MİB'nin idari tip olarak örgütlenmenin asıl nedeni, mali suçları araştıran ve soruşturan kanun uygulamacı otoriteler ile mali sektör arasında bir tampon oluşturma fikridir. Bu modelde, devlet içindeki diğer birimlerin siyasi etki ve baskılarına maruz kalınabilmesi ve yükümlü gruplarının gittikçe çoğalması nedeniyle, bildirim almakla görevli kuruluşun bu gruplara yabancı kalması, olumsuzluk olarak değerlendirilebilir (Yıldırım, 2004: 58) .

İdari model, mali sektörün güvenini sağlar, mali sistem hakkında daha çok uzmanlığa sahiptir, pek çok MİB idari modelde örgütlendiği için, bu modelde örgütlenmiş bir MİB'in denk kuruluşlarla bilgi değişimi daha kolaydır (Yıldırım, 2004 : 59) .

2.3.6.2. Bağımsız Model (Independent Model)

Adli, idari veya polisiye kurumlar ile hiyerarşik olarak bir ilişkisi bulunmayan Bağımsız Model şeklinde örgütlenmiş MİB'ler devletin hem soruşturma hem de diğer kurumları ile yakın ilişki içerisinde olduğu gibi özel sektörle yani mali kurumlarla da ilişki içerisinde dir.

2.3.6.3. Polis (Kanun Uygulayıcı) Model

Şüpheli olduğu düşünülen bildirimler polis birimlerine gönderilmektedir. Polis gelen bildirimleri, alır ve analizini yapar. Mali sektördeki kuruluşlar bu birime bildirimde bulunmakta isteksiz davranırlar çünkü müşterilerinin polis soruşturmasına tabi olacağını düşünürler. Veri koruma garantisi, alanında uzmanlaşmış kolluk kuvvetleri içinde bilginin toplanması, değişimi ve analiz edilmesi Mali İstihbarat Birimleri için Polis Modelinin seçilmesinin en büyük nedeni olduğu düşünülmektedir.

2.3.6.4. Adli (Kovuşturucu) Model

Bu modelde, adli otoritenin yetkileri (müsadere, hesapların dondurulması, sorgulamalar, şüphelileri tutuklama ve aramalar) hiçbir gecikme olmaksızın kullanılmaktadır. Adli Model MİB'ler banka sırları kanunlarının güçlü olduğu ve dolayısıyla adli veya savcılık otoriteleriyle, finansal kuruluşlar arasında işbirliğini temin için doğrudan bir bağlantının gerekli olduğu ülkelerde daha fonksiyoneldir (Akyay, 2008: 290) .

Mali sektörden analiz ve işlem için bildirimlerde bulunan bilgi doğrudan adli kanadın bünyesindeki birime iletilmesi Adli Model'in en önemli avantajıdır (Gleason ve Gottselig, 2004: 16) .

Adli mercilerin bilgileri bir arada toplayıp bilgi akışını düzenleme ve adli yardımlaşma dışında uluslararası bilgi değişimi olanaklarına sahip olmaması ise bu modelin dezavantajıdır. (Kocasakal, 2000: 144) .

2.3.6.5. Karma Model

Karma Model için bütün avantajları bir araya getirme girişimi denilebilir. Bazı MİB bünyesinde, idari ve kanun uygulayıcı tiplerin özelliklerini barındırırken bazıları ise gümrük ve polisin yetkilerini içerir. Bazı ülkelerde karapara aklama ile mücadele eden iki kurumun bir yapıda birleştirilmesi şeklindedir. Bir diğer usul ise, İdari Model bir MİB’de düzenleyici ve kanun uygulayıcı birimlerden elemanlar görevlendirilip, kendi kurumlarının yetkilerini kullanmaktadırlar (Akyay, 2008: 291)

2.3.6.6. Mali İstihbarat Birimleri Örnekleri

Karapara aklama ancak birçok parçanın bir araya getirilmesiyle aydınlatılabilecek bir suç türü olarak kabul edilmekte, etkin bir mücadele sistemi için, bilgilerin, doğru insanlara zamanında ve elverişli biçimde ulaştırılmasını mümkün kılan bir mekanizmanın gerekli olduğu belirtilmektedir (Akyay, 2008: 280) . Bu doğrultuda, bazı ülkelerde karapara aklamayla mücadele etmek için, uzmanlaşmış devlet organları oluşturulmuş. Türkiye’de kurulmuş olan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)’na ise ilerleyen konularda değineceğimiz için burada yer verilmemiştir. Bunlara örnek verecek olursak ;

2.3.6.6.1. Fransa - Yasadışı Mali Hareketlere Karşı Eylem ve Bilgi İşlem Kuruluşu (Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins - TRACFIN)

Ekonomi, Maliye ve Sanayi Bakanlığına bağlı Yasadışı Mali Hareketlere Karşı Eylem ve Bilgi İşlem Kuruluşu (Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins – TRACFIN) 12 Temmuz 1990 tarihinde kurulmuştur. Hem mali istihbarat merkezi, hem de karapara aklanmasıyla mücadelenin uzman kuruluşudur. 90-614 sayılı Mali Kuruluşların Uyuşturucu Trafiklerinden Elde Edilen Sermayelerin Aklanmasıyla Mücadeleye Katılmasına Dair Kanun mali kredi kuruluşlarına ve mali meslek mensuplarına şüpheli işlemleri bu idari birime bildirme yükümlülüğü getirmiştir (Ergül, 2005: 168) .

TRACFIN, şüpheli işlem bildirimlerini analiz eder ve incelemenin sonucunda aklama tahmin edilirse, söz konusu dosya o yerin Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edilir. 11 Şubat 2004 tarih ve 2004-130 sayılı kanunun, şüpheli işlem yükümlülerinin listesini genişletmesi sonucunda, bildirimler; örgütlü suç, yolsuzluk, Avrupa Birliği çıkarları aleyhinde dolandırıcılık ve terörizmin finansmanı faaliyetlerine ilişkin ise TRACFIN sistematik olarak savcılığı haberdar eder (Ergül, 2005: 168) .

2.3.6.6.2. İngiltere - Ulusal Kriminal İstihbarat Birimi (National Criminal Intelligence Service - NCIS)

İngiltere'de 1992 de kurulan ve polis birimine bağlı olan Ulusal Kriminal İstihbarat Birimi (National Criminal Intelligence Service-NCIS) karapara aklamayla mücadele eder. Polis gücü, gümrük yetkilileri ve uzman kamu görevlilerinden oluşmakta olan biriminin görevi; uyuşturucu ve karapara aklama suçları ile ilgili olarak bilgi toplamak, değerlendirmek ve gerekirse polis ve gümrük memurlarını haberdar etmektedir (Ergül, 2005: 170)

2.3.6.6.3. Amerika Birleşik Devletleri - Financial Crimes Enforcement Network (FINCEN)

Personelinin %65'i analizcilerden, %25'i ajanlardan ve %10'u ise idari personelden olan Hazine Bakanlığı bünyesinde 1990 yılında kurulan Financial Crimes Enforcement Network (FINCEN) Amerika Birleşik Devletleri'nin federal düzeydeki mali işlem birimidir (Kaçar, 1999: 129). Birimin öncelikli görevi; karaparanın aklanması suçu ile diğer mali suçların tespit edilmesi ve önlenmesi için soruşturma makamları tarafından yürütülen soruşturmaları koordine etmek ve desteklemektir (Değirmenci, 2007: 366). FINCEN, bilginin toplanması, analiz edilmesi ve analiz edilen bilginin paylaşılması ve teknolojik yardım ile soruşturma makamlarına destek vermektedir. Ülke içinde suçları ve malvarlıkları takip etmek için soruşturma

makamlarına mali ipuçları vererek yardım etmektedir ve bu konumu ile anahtar bir rol üstlenmektedir (Değirmenci, 2007: 367) .

2.3.6.6.4. Hollanda - Meldpunt Ongebrvikelijke Transacties (MOT)

16 Aralık 1993 yılında kurulan Hollanda mali istihbarat birimi Olağandışı İşlemler Bildirim Ofisi – Meldpunt Ongebrvikelijke Transacties (MOT) mali ve kredi kurumlarından olağandışı işlem bildirimlerini almakla görevlendirilmiştir. Mali ve kredi kurumlarının personelinin, bir işlemin şüpheli olup olmadığı yolunda kesin bir değerlendirme yapamayacağı göz önüne alınarak Hollanda da şüpheli işlemler bildirimlerinin yerine olağandışı işlemler bildirimleri yapılmaktadır. Hollanda'da bağımsız bir mali istihbarat birimi kurulmasının nedeni ise mali kurumlar ile müşteriler arasındaki ilişkilerin bozulmasından ve vatandaşların mahrumiyetinin ihlalinin önlenmesidir (Değirmenci, 2007: 370) .

2.4. Karapara Aklamayla Mücadelede Ulusal Boyut

Türkiye'nin coğrafi konumu da göz önüne alındığında yasadışı yollardan elde edilen karaparanın kazanımında bir köprü görevi gördüğü bu nedenle de dünya'da dolaştığı tahmin edilen 3 trilyon Amerikan Dolar'ından yaklaşık 50 milyar dolar tutarında bir paranın Türkiye'de olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 2.2: Türkiye’de MASAK tarafından Değerlendirme ve İnceleme Sonucu Aklandığı İddia Edilen Suç Geliri Tutarları

Yıllar	TL	USD	DEM	EUR	GBP	FRF	NLG
2002	192.341.915,01	212.459.713	18.834.801	-	28.962353	-	313.916
2003	999.836.551	44.869.778,82	12.266.005	50.000	261.104	13.987	1.886.012
2004	64.895.368,39	80.265.432	24.572.724,19	16.839.416,01	5.415.790	311.286	3.206.496
2005	95.323.900,67	11.418.611	11.118.883,68	1.279.334,93	-	-	20.000
2006	53.576.230,22	9.205.087,94	1.181.072	813.258	1.996	-	17.840
GENEL TOPLAM	1.405.973.965,3	358.218.622,76	67.973.485,87	18.982.008,94	5.707.852,63	325.273	5.444.264

TL- Türk Lirası, **USD-** ABD Doları, **DEM-** Alman Markı,- **EUR-**Euro, **GBP-** İngiliz Sterlini, **FRF-** Fransız Frangı, **NLG-**Hollanda Florini

Kaynak: MASAK Faaliyet Raporu 2006

Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından 2006 yılında yayınlanan faaliyet raporunda Türkiye’de tespit edilen karapara ise tablo’da da görüldüğü üzere tahmin edilen tutarın oldukça altında kalan bir meblağ’dır. 2006 yılından sonra ise MASAK faaliyet raporlarında ne yazık ki bu tarz bilgiler bulunmamaktadır.

Türkiye’nin karapara aklamayla mücadele konusunda yaptıkları şunlardır;

2.4.1. Türkiye Tarafından Üye Olunan Uluslararası Kuruluşlar ve Yapılan Sözleşmeler

25 Eylül 1991 yılında Türkiye'nin FATF'ye üye olması ile başlayan karapara aklamayla mücadele sürecinde imzaladığı uluslararası sözleşmeler;

Palermo Konvansiyonu olarak anılan, Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, organize suçlarla mücadele öngören ilk uluslararası sözleşmedir. 13 Aralık 2000 tarihinde Türkiye tarafından imzalanmış ve 30 Ocak 2003 tarih ve 4800 sayılı Kanun ile onaylamıştır (Aykın, 2007: 4).

New York Sözleşmesi olarak da anılan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair BM Sözleşmesi, Türkiye tarafından 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanmış, 10 Ocak 2002 tarihli 4738 sayılı Kanun ile onaylanmıştır.

1990 Strazburg Sözleşmesi olarak da anılan Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanı Sözleşmesi, Türkiye tarafından 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanmış, 16 Haziran 2004 tarih ve 5191 sayılı Kanun ile onaylanmıştır.

2.4.2. Türkiye Tarafından Karapara Aklamayla Mücadele Konusunda Yapılan İkili Anlaşmalar

Karapara aklama suçunun büyük bir tehdit unsuru olarak görülmesi bu suçun bireysel değil de daha çok örgütlü olarak işlenmesi ve özellikle örgütlü suçlarda

uyuşturucu ve terör gibi suç tiplerine yer verilmesinden dolayı Türkiye ile bazı ülkeler arasında, karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda anlaşmalar imzalanmıştır. (Kaçar, 2004: 15) .

Terörizm, Organize Suçlar Yasadışı Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler, Kara Para Aklama, Silah ve İnsan Kaçakçılığı ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması 16 Nisan 1998 tarihinde Antalya'da Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında imzalanmıştır. Bakanlar Kurulu'nun 18/9/1998 tarihli kararı ile onaylanmıştır. Anlaşmada taraf devletlerin terör ve karapara aklamanın dünyaya Balkanlar yoluyla yaygınlaşmasının önlenmek bu amaçla gerekli tedbirleri almak ve uluslararası işbirliğini sağlamak olduğu vurgulanmaktadır. (Güner, 2003: 363)

Terörizm, Organize Suçlar, Yasadışı Kazancın Aklanması, Uyuşturucu ve Psikotrop Madde ve İnsan Kaçakçılığı ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 22 Eylül 1998 tarihinde Roma'da imzalanmış, Bakanlar Kurulu'nun 10/1/1998 tarihli kararı ile onaylanmıştır. Anlaşmada taraf devletler, aklama ve yasadışı malvarlıklarının kullanımı ile ilgili herhangi bir bilginin değişimini, bu faaliyetlerin aranmasını, malvarlıklarının zaptını ve müsaderesini sağlayacak bilgi alışverişini geliştirmek konusunda anlaşmışlardır (Değirmenci , 2007: 225)

Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması 3 Mart 2003 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanmıştır. Anlaşmada taraf devletlerin ulusal mevzuatları çerçevesinde işbirliği yapacakları suçlar sıralanmış olup, karapara aklama suçları arasında sayılmıştır. İşbirliğinin çerçevesi çizilmiş; gerekli istihbarat alış

verişi, m¼cadelede ortak tedbirlerin alınması gibi konular değerlendirilmiştir (Değirmenci, 2007: 225-226) .

rg¼tl¼ Suçlar, Terörizm ve Diğer Suçlarla M¼cadelede İşbirliği Anlaşması 7 Nisan 2003 tarihinde T¼rkiye Cumhuriyeti ile Polonya Cumhuriyeti arasında imzalanmıştır. Anlaşmada suç ve yolsuzluktan elde edilen gelirin aklanmasını işbirliği yapılacak suçlar arasında sayılmış, suçları işlediğinden şüphelenilen veya bu suçlar nedeniyle verilen cezanın infazından kaçan kişilerin aranması, suçtan elde edilen gelir ve malların araştırılması konuları da sıralanmıştır.

Suç İle, zellikle Terörizm, rg¼tl¼ Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Gç İle M¼cadelede İşbirliği Anlaşması 20 Ocak 2000 tarihinde T¼rkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti arasında imzalanmıştır. Anlaşmada karapara aklama suçunu işbirliği yapılması işbirliğinin kapsamında, kriminal araştırma metot, araç ve teknolojisinde, sınır kontrolleri alanında bilgi ve tecr¼be değişimi, rg¼tl¼ suçlar ve terörist faaliyetlerin nlenmesine yönelik, bilgi ve tecr¼be değişimi olarak sıralamıştır. (Değirmenci, 2007: 227)

rg¼tl¼ Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı, Uluslararası Terörizm ve Diğer Ciddi Suçlarla M¼cadelede İşbirliği Anlaşması 8 Nisan 2004 tarihinde T¼rkiye Cumhuriyeti ile Slovenya Cumhuriyeti arasında imzalanmıştır. Anlaşmada taraf devletlerin uluslararası terörizmin t¼m çeşitleri ve yöntemleriyle m¼cadelede işbirliği yapacakları alanlar arasında karaparanın aklanması da sayılmaktadır

2.4.3. Türkiye’de Karapara Aklamayla Mücadelede Faaliyet Gösteren Kurumlar ve Kuruluşlar’ın Rolü

2.4.3.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)

Günümüz dünyasında birçok ülkede faaliyet gösteren Mali İstihbarat Birimlerinin (Financial Intelligence Unit - FIU) fonksiyonu da suç gelirlerinin aklanması ile mücadele etmektir. Ülkemizde bu mücadele esas itibariyle, Maliye Bakanlığı bünyesinde ana hizmet birimi statüsünde ve doğrudan Maliye Bakanına bağlı olarak görev yapan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanlığı’nca yürütülmektedir. Türkiye’nin Mali İstihbarat Birimi MASAK 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Kanun ile kurulmuş, 17 Şubat 1997 tarihinde ise faaliyetine başlamıştır. 18.10.2006 tarihinde yürürlüğü giren 5549 sayılı Kanun ile de görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir (<http://www.masak.gov.tr/tr/kurulumuz/sunus.aspx>).

MASAK’ın başlıca görevleri suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar ve çalışmalar yapmak, önlemler geliştirmek, veri toplamak, toplanan verileri analiz etmek ve değerlendirmek, araştırma ve incelemeler yapmak veya yaptırmak ve elde edilen bilgi ve sonuçları ilgili makamlara iletmektir. MASAK, görevlerini icra edebilmek için politika oluşturulmasına katkıda bulunmakta, uygulama stratejileri geliştirmekte, belirlenen politikalar çerçevesinde kanun, tüzük ve yönetmelik tasarımları hazırlamakta, uygulamaya ilişkin gerekli diğer düzenlemeleri yapmakta, ilgili

kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlamakta, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmaktadır (<http://www.masak.gov.tr/tr/kurulumuz/sunus.aspx>).

2.4.3.2. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMCK)

Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu (MSMCK) suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi için Kanun tasarıları ve Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girecek tasarı halindeki yönetmelikleri değerlendirmek bunları uygulamaya ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu ve iletişimi sağlamak üzere oluşturulmuştur.

MSMCK, aklamının önlenmesine yönelik çalışmalarda Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun yürüteceği faaliyetleri ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte uyum içerisinde yürütmek, uygulama bazında politikaları tespit etmek, mevzuat düzenleme ve tekliflerini değerlendirmekle görevlidir (Başak, 1998: 31)

MSMCK yıl içerisinde en az iki defa olmak üzere toplanır. Koordinasyon Kurulu; Maliye Müsteşarının başkanlığında Maliye Teftiş Kurulu, Maliye Hesap Uzmanları Kurulu, MASAK, Hazine Kontrolörleri Kurulu ve Sermaye Piyasası Kurulu Başkanları ile Gelirler Genel Müdürü, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Dışişleri Bakanlığı Ekonomik İşler Genel Müdürü, Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürü, Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulu Başkanı, Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Başkan Yardımcısı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkan Yardımcısı'dan oluşmaktadır.

2.4.3.3. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)

Ülkemizde banka, para politikasının yürütülmesi ve para basımı yetkilerine de sahip olmakla beraber Merkez Bankasının asıl görevi fiyat istikrarını korumaktır.

Mali sistemin denetim yetkisine de sahip bulunan Merkez Bankaları, pek çok ülkede sistemi denetlemekle görevlidir. Denetim fonksiyonu gereği karaparanın aklanmasının önlenmesinde de önemli bir rol üstlenmekte olan Merkez Bankaları'na aklama ve suç gelirleriyle mücadelede bazı ülkeler tam yetki verirken bazı ülkelerde ise sınırlı veya hiç yetki verilmediği görülmektedir (Yeşiladalı, 2000: 1) .

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), aklamanın önlenmesine ilişkin 4208 sayılı Kanunun hazırlık çalışmalarında aktif bir rol almıştır. Banka günümüzde karaparayla mücadelede özel bir görev ve yetkiyle donatılmamıştır. TCMB mevzuat'a göre MASAK tarafından istenecek bilgi ve belgeleri vermekle yükümlü bir kurum olarak sınırlı anlamdadır ve istenildiğinde bilgi vermekle yükümlüdür (Yeşiladalı, 2000: 1) .

2.4.4. Türkiye'de Karapara Aklamayla Mücadelede Yapılan Hukuki Düzenlemeler

2.4.4.1. 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun

4208 Sayılı “Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun” 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe girmiş ve Türk Hukuk sisteminde Aklama Suçu ilk defa ayrı ve özel bir suç olarak tanımlanmıştır. 4208 sayılı Kanun'un 2/a maddesi karaparayı, 2/b

maddesi karapara aklama suçunu tanımlamaktadır. Kanunla aklama suçuna konu menfaat ve değerlere teşkil eden suçlar sayma yöntemine göre belirtilmiştir

4208 Sayılı Kanun kapsamında karapara suçundan bahsedebilmek için iki ön şart bulunmaktadır. Bu ön şartlardan ilki, karaparanın Kanunun 2/a maddesinde yer alan ve sınırlı olarak sayılan suçlardan elde edilmiş olması ikinci şart ise, bu öncül suçların işlenmesi sonucunda maddi menfaat elde edilmiş olmasıdır. Sonuç olarak Kanunun 2/a maddesinde yer almayan suçlardan elde edilen menfaatleri karapara olarak nitelendirmek mümkün olmayacağı gibi, 2/a maddesinde sayılan öncül suçlardan bir maddi menfaat elde edilemediği durumlarda da karaparadan bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Suçun cezası 4208 sayılı Kanun'da 2-5 yıl hapis, aklanan karaparanın bir katı ağır para cezası, aklanan mal ve değerlerin, neması ile birlikte müsaderesi cezalarını öngörmektedir. Ceza, eğer kamu görevlileri tarafından ya da Bankalar Kanunu, Sigorta Murakabe Kanunu, Finansal Kiralama Kanunu, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu, Ödünç Para Verme İşleri Kanunu ve Özel Finans Kurumları Kurulması Hakkındaki Kanuna göre faaliyette bulunan kurumlarda çalışanlar tarafından işlenirse, bir misli arttırılmaktadır. Suçun örgütlü bir şekilde işlenmesi ve şiddet, tehdit veya silah kullanılarak işlenilmesi durumunda ise verilecek cezalar yine bir misli arttırılmaktadır.

4208 sayılı kanunun uygulamasına ilişkin yönetmelik suç gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanına ait yönetmelikle yürürlükten kaldırılmıştır.

2.4.4.2. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK), 26.09.2004 tarihinde Meclis'te onaylanıp kabul edilerek, 12.10.2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5237 sayılı kanun, "Genel Hükümler" ve "Özel Hükümler" olarak iki bölüm ve toplam 345 maddeden meydana gelmektedir (TBMM)

Kanunla beraber suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması amacına yönelik fiiller de yeni bir suç olarak sayılmıştır. Bu tanım ile halen yürürlükte bulunan Kanundaki "karapara aklama" suçuna yönelik mevcut sorunların düzeltilmesi amaçlanmıştır.

Aklamaya konu değerlerin elde edildiği öncül suçlar 4208 sayılı Kanun'da sayma yöntemi ile belirlenmişken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun aklama suçunun düzenlendiği 282. maddesinde "alt sınırı bir yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar" denilmek suretiyle eşik yaklaşımı benimsenmiştir. 4208 sayılı Kanunda kullanılan "karapara" kavramı yerine ise "suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri" ibaresine yer verilmiştir. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin, suç işlemek suretiyle elde edilen, suç işlemek dolayısıyla elde edilen veya hem suç işlemek suretiyle hem de suç işlemek dolayısıyla elde edilen malvarlığı değerlerinin dönüştürüldüğü tüm şeyler anlamına geldiği kabul edilmektedir (Aydın, 2008: 109) .

TCK'nin 282. maddesinde 4208 sayılı Kanundan farklı olarak herkes aklama suçunun faili olabilmektedir (Aydın, 2008: 147).

Bu madde ile yine hapis cezaları da artmıştır.

2.4.4.3. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun uluslararası standartlar da dikkate alınarak 18 Ekim 2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir .

5549 sayılı Kanun'da görülen en önemli özellik FATF'nin 2003 yılında revize ederek yayınladığı 9 özel tavsiye'ye göre çıkarılmasıdır. Göze çarpan değişikliklerden biri ise kimlik tespitinden, müşterinin tanınması gibi tedbirler öngören bir yaklaşıma geçilmiş olmasıdır (Üstün, 2008: 44).

Terörün finansmanı amacıyla kullanılan fonlar ve ilgililer hakkında gerekli tedbirlerin alınması için 5549 sayılı Kanun'da işleme konu malvarlığının yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair şüpheli bir hususun varlığı halinde de şüpheli işlem bildirim zorunluluğu öngörülmektedir (Üstün, 2008: 46-49) .

5549 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerden bir diğeri de kimlik tespiti, şüpheli işlemlerin bildirim gibi konularda ihmali olanlara hapis cezası yerine, para cezası uygulanacak olmasıdır.

5549 sayılı Kanunun ile yükümlüler listesi düzenlenmiş bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler

yükümlü olarak sayılmıştır. Bireysel Emeklilik şirketleri ilk kez 5549 sayılı Kanun ile yükümlüler kapsamına alınmıştır (Arslanoğlu, 2007: 2-3) .

2.4.4.3.1. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

5549 sayılı Kanununun 27. Maddesi esas alınarak hazırlanan yönetmeliğin birinci maddesinde yönetmeliğin amacı belirtilmiştir. Buna göre, 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik aklamanın ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlüler, yükümlülükler, yükümlülüklerle karşı uyumun denetimi ve diğer tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak ifade edilmiştir. Yönetmelik, 9 Ocak 2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.04.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir (<http://www.masak.gov.tr/tr/mevzuat/suc-gelirinin-aklanmasi/ulusal-mevzuat.aspx>) .

Bu yönetmeliğin hazırlanmasında ki nedenler; finansal araçlardaki çeşitlenmeler, finansal faaliyetlerin hızlı karmaşık bir boyut kazanması bilişim alanındaki gelişmelere karşı yeni tedbirlerin alınması ve mevzuatı uluslararası standartlarla uyumlu hale getirmek olduğu görülmektedir. Öncelikle mali kuruluşlar olmak üzere, yükümlülerin iş ilişkisi içinde oldukları müşterilerini tanımalarını, karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili olarak karşılaştıkları şüpheli işlemleri MASAK’a bildirmelerini, yine ilgili bilgi ve belgeleri muhafaza ve istenildiğinde ibraz etmeleri hususlarını içermektedir. Getirilen tüm bu yükümlülüklerle uyumun sağlanması ve yükümlülerce gerekli eğitim ve diğer çalışmaların yapılabilmesi maksadıyla yönetmeliğin yürürlük

tarihi 01.04.2008 olarak belirlenmiştir (<http://www.masak.gov.tr/tr/mevzuat/suc-gelirinin-aklanmasi/ulusal-mevzuat.aspx>).

3. KARAPARANIN İKTİSADİ YANSIMALARI

3.1. Karapara Aklamayla Mücadelenin Nedenleri

Mali sisteme giren karapara; parasal verilerde sapmaya yol açmakta ve ani hareketlerle ülkeye girmesi veya çıkması, belirlenmesi zor olan toplam parasal talebi daha da belirsiz hale getirmekte ve bunun sonucunda ise faiz ve döviz kurunda keskin iniş ve çıkışlara yol açmakta, büyüme oranlarında istikrarsızlığa, gelir dağılımında adaletsizliğe, vergi gelirlerinde azalmaya bunun sonucunda ise ekonomik ve mali krize neden olmaktadır. Karapara aklamayla mücadelenin neden önemli olduğu daha ayrıntılı şekilde açıklarsak;

3.1.1. Para Talebinde İstikrarsızlık ve Para Talebinin Öngörülemezliği

Karapara aklama konusunda seçilen ülkenin ilgili yasal düzenlemelere sahip olmaması, banka veya müşteri sırrına sahip bankacılık sisteminin varlığı, büyük miktardaki nakdin dikkat çekmeyeceği nakit tabanlı bir ekonomik sisteme, şirket kurmanın kolay olması, ekonomik faaliyetlerin kayıt altına alınmamış olması, aklayıcılar için göz önünde bulundurulması gereken önemli kriterlerdir.

Karaparanın ülke içine hangi nedenlerle girebileceği genel olarak bilinse de, bu para girişinin hangi dönemlerde yoğunlaşacağını söylemek çok zordur. Beklenmedik fon giriş ve çıkışları ülkelerin piyasalarında dalgalanmalara ve istikrarsızlıklara neden olmaktadır. Karapara aklayıcıları paranın izinin sürülebilmesini önlemek için parayı

bir döviz birimine çevirdikten sonra gittikleri ülkelerde bu döviz yerli paraya çevirmektedirler. Bu şekilde ülke de yerli paraya yönelik bir para talebi oluşacağı için yerli para aşırı değerlenecektir. Bu durum da, ödemeler bilançosunda dengesizliklere neden olmakta; ithalatı özendirip ihracatı azaltmaktadır (Yıldırım, 2007: 563).

Ülkeye, hızlı ve kontrolsüz para girişinin olması sonucunda normal tüketimle birlikte lüks tüketim oranları artar bunun paralelinde ülkede ihracatta azalış, ithalat, dış ödemeler açığı, enflasyon, faiz ve işsizlik oranlarında önemli artışlar yaşanabilir (Mavral, 2001: 209).

Mali sistem üzerinde oluşan diğer bir olumsuz etkide menkul kıymet piyasalarında ortaya çıkmaktadır; sıcak para girişi borsayı ateşlemekte bu paranın çekilmesi kararı da borsa da ani düşüslere neden olmaktadır.

Peter James Quirk tarafından 1996 yılında 19 sanayileşmiş ülke bazında Interpol verileri kullanılarak yapılan deneysel çalışmada yasadışı faaliyetlerdeki %10 artış ile birlikte para talebinde %10 ve her türlü mevduatı içeren geniş anlamda toplam para talebinde %6 düşüş kaydedilmektedir. Aynı incelemeyi 1998 yılında Asya – Pasifik bölgesindeki gelişmekte olan 14 ülke bazında yaptığında Quirk suç oranındaki %10 artışın geniş anlamda yerli para talebinde %2 düşüğe neden olduğu sonucuna varmıştır (Quirk,1997) .

3.1.2. Döviz, Menkul Kıymet ve Gayrimenkul Piyasasında İstikrarsızlık

Karapara, aklama sürecinde kaynağından uzaklaştırılmak için bir para biriminden diğerine çevrilebilmektedir. Aklayıcılar tarafından ülkeye döviz olarak getirilen karapara yerli para birimine çevrildiğinde piyasalarda bir takım istikrarsızlıklar

meydana gelmektedir. Ve dövizden yerli paraya çevrilen karaparanın ekonomiye girmesi üretimde bir artış olmadan yerli para miktarını arttırarak enflasyona neden olabilmektedir .

Döviz kurlarındaki istikrar karaparanın ekonomik sistemlere düzensiz bir şekilde girip çıkması nedeniyle bozulabilmektedir. Yerli paranın değer kazanması ve dövizin değer kaybetmesi döviz üzerinden alacaklı olanlarla, yerli para üzerinden borçlananları zor durumda bırakabilir, bu durum bankalar ve ticari firmalar açısından risk oluşturabilir. Dövizin yerli para karşısında değer kaybetmesi, yerli paranın değerlenmesi ülke mallarının uluslararası alanda fiyatı pahalılaştır ve bu yüzden ihracatta azalma olur.

Piyasaya hızlı ve büyük miktarda giriş yapan sıcak para borsayı canlandırabileceği gibi çıkması da ani düşüslere neden olabilmektedir. Aklayıcılar elde ettikleri suç gelirlerini aklama işlemine tabi tutmak amacıyla nakit halde olan parayı hızlı bir şekilde ellerinden çıkarmaya çalışırlar. Bu nedenle fiyatların yüksek olduğu piyasalara yönelirler, bu paranın gayrimenkul, konut projeleri, sanat eserleri piyasasına yönelmesi de fiyatlarda istikrarsız yükselmelere neden olabilmektedir.

Kısaca büyük miktarlara ulaşan karapara, girdiği piyasadaki fiyatları aşırı şişirirken, çıktığı piyasalarda da ani fiyat düşüşlerine neden olduğu kabul edilmektedir (İpek, 2000: 35).

3.1.3. Uzun Dönemli Büyüme Oranında Düşme

Ülke ekonomisi ve şirketler için yabancı yatırım günümüzde çok önemli bir yere gelmiştir.

Globalleşen dünya’da sermayenin liberalleşmesi teknolojik imkanların artması bilginin çabuk erişilebilir bir halde bulunması neticesinde özellikle uluslararası yatırımcılar yatırım yapacakları ülkelerin ekonomilerini çok titiz bir şekilde incelemektedirler. Piyasalarında istikrarın hakim olduğu ve krizler karşısında sağlam mali yapıya sahip ülkeler bu tür yatırımcıların yapacakları yatırımlar bakımından ilk sıralarda olmalarını sağlamaktadır (Karaal, 2008: 114) .

Özellikle karapara aklamaya elverişli ülkelerin piyasalarındaki istikrarsızlık ekonomik krizlere yol açabileceği için bu tür ülkelerde yapılan yatırımlar diğer sağlam ekonomili ülkelere oranla az miktarlarda olmaktadır. Bu durumda karapara ülke ekonomilerinin büyümelerine olumsuz etki yapmaktadır (Buchanan, 2004: 116) .

Ülke piyasasında karaparanın bulunması ve bunun neden olduğu olumsuzluklar olduğunda yabancı yatırımcı ülkeden uzak duracaktır.

3.1.4. Gelir Dağılımında Adaletsizlik

Belli kişi ve grupların elinde toplananan karapara gelir ve servet yoğunlaşması oluşturarak gelir dağılımının üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır (Aydın, 2008: 186) .

Aklayıcılar yasal bir şekilde gelir elde eden bireylere nazaran çok hızlı bir şekilde zenginleşecektir. Suç örgütleri elde ettikleri büyük gelirler sayesinde kendi üyelerine dağıtmakta oldukları büyük miktardaki haksız kazançlarla suça bulaşmayan ve yasal sistem içerisinde gelir elde eden bireylerin kazançlarına oranla kat kat gelir elde edecektir (Karaal, 2008: 114).

Bu durumda karapara aklayan suç örgütleri ile yasal faaliyetler içerisinde gelir elde eden bireyler arasında elde ettikleri gelirler bakımından uçurumlar oluşacaktır. Ülke ekonomisinde gelir dağılımı bu nedenle olumsuz etkilenecek ve gelir adil olmayan bir şekilde dağılmış olacaktır (Yıldırım, 2007: 564).

3.1.5. Vergi Gelirlerinin Düşmesi ve Bu Düşüşle Ortaya Çıkan Diğer Sorunlar

Vergi, devletin en önemli gelir kaynağı olan özel ya da tüzel kişilerin her türlü iktisadi faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlardan, kamu harcamalarının finansmanı için devletin egemenlik gücünü kullanarak aldığı bir paydır (Sarılı, 2002: 12).

Vergilerden elde edilen hasılat kamu gelirleri içerisinde en önemli paya sahip gelirdir. Bu gelirin düşük olması ise, kamu gelirlerinin kamu giderlerinin karşılayamaması ihtimalini ortaya çıkaracak, bu ihtimalin gerçekleşmesi halinde ise bütçe açıkları baş gösterecektir (Ergül, 2001: 61).

Vergi gelirlerinin azalması sonucunda çıkan bütçe açıkları, devletin borçlanması ya da para basması yoluyla karşılanacaktır. Bütçe'deki açık, borçlanma yoluyla karşılandığı zaman faiz oranlarında yükseliş yaşanmakta; faizlerdeki artış yatırımları azaltarak, gerek milli geliri gerekse istihdamı olumsuz etkilemektedir. Bütçe açıklarının borçlanma yoluyla finansmanı sonucu artan faizler sebebiyle kamu borçlanma maliyetinde artış kaydedilmekte; dolayısıyla, bütçe açıkları giderek artmaktadır (Us, 2004: 13). Bütçe açıklarının merkez bankası aracılığıyla para basılarak karşılanması, enflasyon oranının yükselmesine dolayısıyla gelir dağılımının bozulmasına neden olmaktadır .

3.1.6. Terörün Finansman Kaynağı

Terörün amacı, bir topluluğun gözünü korkutmak veya bir hükümeti veya uluslararası örgütü bir şey yapmaya veya yapmamaya zorlamak olarak 1999 tarihinde Birleşmiş Milletler nezdinde hazırlanan “Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme” tarif edilmiştir.

Temel amacı gelir elde etmek olmasa da, teröristler ve terör örgütleri faaliyetlerini finanse edebilmeleri için mali desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Teröristler ve terör örgütleri, faaliyetlerinin finansmanında kullanılan fonların gerçek sahiplerinin kimliğinin gizlenmesi veya yasa uygulama birimleri ile yükümlülerin dikkatini çekmemesi için yasadışı yollardan elde edilen gelirleri yasal takipten korumak için kullanılanlara benzer yöntemler kullanılmaktadır. Amaç eylemlerin gizliliğini korumak ve terörü finanse edenlerin asıl suçla ilgisinin kurulması engellenirken, diğer taraftan terörün finansmanı için ayrılan fonlara el konulmasının önüne geçmektir. Terörün finansmanı için elde edilen fonların yasal yollardan da elde ediliyor olması yapılan mali işlemlerin çoğunlukla küçük tutarlarda olması, bu fonların takip ve tespitini, aklama suçunun takip ve tespitine göre daha zor hale getirmektedir (<http://www.masak.gov.tr/tr/terorun-finansmani/genel-bilgi/terorun-finansmaninnin-niteligi.aspx>).

3.2. Karaparadan Elde Edilen Gelirlerin Vergisel Boyutu

Gerloff'a göre en geniş anlamıyla vergiler, kamusal mali ihtiyaçların karşılanması veya kamu ekonomisine ait diğer amaçların, özellikle iktisadi ve sosyal

amaçların gerçekleştirilmesi için zorunlu olarak ve özel bir karşılık gözetmeksizin kamu tüzel kişilerince diğer ekonomik birimlere yüklenen ödemelerdir. Haller'e göre vergi, kamu hizmetleri ile herhangi bir şekilde ilişki haline getirilmeksizin zorunlu bir mali yüküm olarak tahsil edilen ve siyasi karar sürecinde çoğunluğun çıkarına göre belirlenen devlet görevlerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunan bir araçtır (Turhan, 1998: 20).

Verginin yükümlülüğünden kısmen veya tamamen kurtulmak için vergi yasalarına aykırı hareketler “vergi kaçakçılığı” kapsamına girmektedir. Dar anlamıyla, vergi kanunlarına aykırı davranmak ve kanunları uygulamakla görevli idarenin aldığı önlemlere karşı gelerek vergi ödememek veya az vergi ödemektir.

Bir vergi sisteminin, mali, ekonomik ve sosyal olarak kendinden beklenen işlevleri yerine getirebilmesi, sistemin unsurları arasında organik bağın bulunması ve uyumlu işlemesi için bir takım güvenlik önlemlerini bünyesinde barındırması gerekir. Bu kural sistemi oluşturan vergilerin etkileri bakımından birbirlerini tamamlamasını ve vergilemedeki amacı tam olarak yerine getirmesini gerekli kılar. Her vergi, verimlilik ve uygulama bakımından diğerlerini denetlemeli ve oto kontrol araçlarına sahip olmalı, usul hükümlerini etkin biçimde uygulamaya imkan tanımalıdır (Güner, 2003: 107) . Çünkü vergi kayıp ve kaçağı kayıt dışı ekonominin en önemli unsurlarından olup, milli ekonomi içindeki payı çok büyüktür. Ekonominin vergilendirilemeyen yönü olarak yeraltı ekonomisi, çocuk bakıcılığından falcılığa, fahişelikten uyuşturucu satıcılığına, sigortasız işçi çalıştırmaktan evlerinde imalat yapanlara ve inşaat, altın ve döviz sektöründen, sebze, meyve ve oto emlak komisyonculuklarına kadar pek çok sektörü kapsar (Gökbunar, 1995: 77) .

Kayıt dışı ekonomi, en geniş anlamıyla, resmi istatistiklere yansımayan yasal, yasa dışı, bütün üretim faaliyetleri olarak tanımlanabilir (Çetintaş ve Vergil, 2003: 16 - 17) .

Karapara kanunlarca yasaklanmış faaliyetlerden elde edilmektedir. Karapara kayıt dışı ekonominin yasa dışı ekonomi kesiminde yer almaktadır.

Yeraltı ekonomisi kayıt altına alınmamış yasadışı ekonomik faaliyetlerden oluşmaktadır. Yeraltı ekonomisi, piyasa kanalı ile arz ve talebin olduğu, ancak, sağlık, güvenlik, ahlak gibi nedenlerle üretim ve pazarlanması yasaklanmış veya sıkı denetim altına alınmış malların gizlice üretim ve pazarlanması sonucu oluşan ekonomidir (Özsoylu, 1999: 1). Örneğin uyuşturucu, tarihi eser, silah kaçakçılığı, fuhuş, rüşvet, tefecilik, yasadışı kumar oynatmak yeraltı ekonomisini oluşturan başlıca faaliyetlerdir. Kayıt dışı ekonominin önemli bir unsuru olan yeraltı ekonomisiyle mücadelede amaç bu tür faaliyetlerden sağlanan gelirin vergilendirilmesi değil, doğrudan o faaliyetin sona erdirilmesidir (Aydemir, 1995: 14).

Esas olan yeraltı ekonomisi kapsamında gerçekleşen bu tür yasak faaliyetlerin kayda alınması değil, gerçekleşmemesini sağlamaktır.

Yeraltı ekonomisini oluşturan faaliyetlerin bir kısmında, örneğin, rüşvet, hırsızlık gibi faaliyetlerde, katma değer yaratılması değil, yaratılmış olan değer yasadışı yollarla el değiştirmesi söz konusudur. Bu sebeple söz konusu yasadışı faaliyetin kayıt altına alınsa dahi GSMH'yi artırıcı etkisi olmayacaktır. Katma değer yaratan yasadışı faaliyetler ise kanunla yasaklanmış oldukları için bu tür faaliyetlerden elde edilen gelire karapara ve söz konusu gelire mali sistem aracılığı ile yasal görünüm kazandırılmasına ise karapara aklanması denilmektedir (Us, 2004: 4)

Yasadışı faaliyetleri ekonomik sistemin bir parçası sayarak kamunun vergi geliri sağlaması mümkün değildir. Ayrıca devlet yasakladığı faaliyetler sonucunda ortaya çıkan gelirden kendisine vergi geliri sağlama çabası içinde olmayacağı gibi aksine yarattığı ekonomik, sosyal ve ahlaki sorunlar nedeniyle bunun kazanılmasını önlemeye çalışır (Özsoylu, 1996: 26).

Kaldı ki aklanmış olan para her türlü değer azalışından uzak durmak isteyecektir. Bundan ötürü gerekli vergi planlamaları düşünülerek verginin düşük olduğu alanlara yönelir veya kayıt dışı faaliyetlere yönelebilir. Bu şekilde vergi hasılatında düşme meydana getirecektir (Yıldırım, 2007: 565) .

Türkiye’de durum 2008-2010 ve 2011-2013 Kayıt Dışı Ekonomi Mücadele Stratejisi Eylem Planı’nda belirtildiği üzere “Devletin suç ekonomisi-kara para ile mücadelede amacı bu sektörü ve elde edilen geliri ortadan kaldırmaktır” (2011-2013 Kayıt Dışı Ekonomi Mücadele Stratejisi Eylem Planı, 2011: 2).

Ancak yasa dışı yollardan elde edilen meblağların büyük rakamlara ulaşması sonucunda Maliye Bakanlığı 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 9^{uncu} maddesini uygulamaya koyarak bu kazançlardan %2 ile % 20 arasında vergi almayı hedeflemiştir.

Kanunun uygulamaya konması sonucunda ;

Suçtan kaynaklanan gelirlerin kişinin kazancı olarak vergiye tabi olması, kazanç müsadereyi düzenlemesi ile çelişkili bir duruma neden olmaktadır. Suçtan elde edilen gelirlerden vergi alınması, o gelirlerin ve gelirin kaynaklandığı faaliyetlerin meşru olarak algılanmasına ve faillerin suç gelirlerinden mahrum edilmesi amacına hizmet

³ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu madde 9 ; vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz

eden kazanç müsadereyi yaptırımının da anlamını yitirmesine yol açabilecektir (Aykın ve Okumuş, 2007:146).

Suçtan elde edilen gelirleri aklamamanın bir yolu da bahse konu gelirlerin vergisini ödemek suretiyle meşrulaştırmak olduğundan, bahse konu gelirleri, kaynağı meşru olan gelirler arasında vergisi ödenmek suretiyle meşrulaştırmak, suç örgütlerinin ya da suçluların tüm kara paradan mahrum kalabilecekleri müsadere müessesesinden kurtulmaları adına cazip bir kaçış yolu olarak yaygınlaşabilecektir (Dura, 2004: 73).

Ortada dolaşan paranın büyüklüğü ne kadar cezbedici olsa da bu paradan vergi almayı düşünmek devletin yapması gereken son işidir. Devlet'in öncelikli görevi uluslar arası düzenlemelerde de belirtildiği üzere bu suçu ortadan kaldırmaktır.

Devlet, suç gelirlerini vergilendirmek yoluna giderek aklama suçunun işlenmesini kolaylaştırmamalıdır (Dura, 2004: 74) .

SONUÇ VE ÖNERİLER

Karapara yasadışı yollardan kazanılan gelir, karapara aklama ise değerini yetkililerin dikkatini çekmeden paranın sisteme entegre edilmesidir.

Göründüğü gibi karapara ve karapara aklama suçu, bir suçun başlangıcı ve devamı niteliğindedir.

Küreselleşme, sermayenin liberalleşmesi artan teknolojik imkanlar ile suç örgütleri bu durumu kendi yararlarına kullanarak iş hacimlerini daha da genişletmişler dolayısıyla kazanılan karapara daha da çok artmıştır. Dünya’da dolaşan karaparanın miktarı hiçbir zaman tam olarak tespit edilemese de IMF ve INTERPOL’e göre 1996 yılında 500 milyar dolar, BM’e göre 1998 yılında 1 trilyon dolar, Raymond W. Baker’e göre 2002 yılında 1,6 trilyon dolar, Ilöd Takats’ a göre ise 2005 yılında 2,5 trilyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Maalesef gerek uluslararası gerekse ulusal alanda yetkili kurumlarca yapılan araştırmaların yetersizliği nedeniyle güncel verilere ulaşmak mümkün değildir. En son yapılan tahminlerin üzerinden geçen zamanda bu parasal değer 3 trilyon doları bulduğunu söyleyebiliriz.

Uluslararası boyutlara ulaşan karapara aklama suçuyla mücadele tek bir ülkenin kendi iç hukukuyla başarabileceği bir durum olmaktan çıkmıştır. Bundan dolayı FATF, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Basel Komitesi ve Wolfsberg Grubu gibi kurum ve kuruluşlar karaparanın aklanmasının önlenmesini sağlamak için uluslararası düzeyde işbirliğini artırmak ve standartlar geliştirmek üzere çalışmalar yapmaktadırlar. Türkiye’de ise karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin olarak yürütülen çalışmalar MASAK’ın koordinatörlüğünde yürütülmektedir. Yapılan çalışmalar

sonucunda bir çok ülkede karapara aklamayla mücadele konusunda bir çok önlem ve yasal düzenleme yapılmıştır.

Bununla birlikte karapara aklama yöntemleri de her geçen gün kendini yenilemektedir. Karapara aklama tamamen insanın hayal gücü ve zekasıyla orantılı olarak değişmektedir.

Globalleşen dünya da ekonomik anlamda halen en büyük tehditlerden biri olarak kabul edilen karapara aklama suçunun devam etmesi alınan önlemlerin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Suçun temeline indiğimizde karaparanın kaynağını oluşturan suçları önlemek açısından ülke hukuk sistemlerinin detaylarda fazla boğulması, insanların ekonomik anlamda sıkıntılar içinde olması, yozlaşmış siyaset, halka değil paraya hizmet eden politikacıların varlığı, suçla mücadele edecek birimlerin sağlıklı paylaşım yapamaması ve insanların daha fazla para için her şeyi yapmayı göze almalarını sayabiliriz.

Ve tabi unutulmaması gereken en önemli nokta ise karapara aklamayla mücadele konusunda devletlerin ne kadar samimi olduğu tartışılması gereken bir konudur. Zira hiçbir suç örgütü devlet'ten daha güçlü daha organize olamaz. Devletlerin istihbarat örgütleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda finans kaynağı olarak karaparanın kullanıldığı bilinen bir gerçektir. Sadece Amerikan Merkezi Haberalma Servisi - Central Intelligence Agency (CIA)'nin 1940' lar da İtalya , 1960 'lar da Vietnam ve 2000'lerden itibaren Afganistan üzerinden yönettiği uyuşturucu trafiğini incelemek yeterli olur.

Suçun önüne geçilememesi ve getirisinin fazla olması “karaparanın karşı konulamaz sıcaklığı” alınan önlemlere karşı “vergi cenneti” olarak nitelendirilen kıyı

bankacılığı'nın varlığı ve bankaların üzerine düşen görevleri eksik yapmaları devam ettiği sürece “karapara” kavramı ve “karapara aklama suçu” da devam edecektir.

Karapara ve karapara aklama suçu elbette devam edecektir. Bu suçun tamamen ortadan kalkacağını düşünmek dünya’da açlığın yoksulluğun savaşların biteceğine inanmak gibi olur. Bu suç hiçbir şekilde sonlandırılmaz ancak azaltılabilir kontrol altına alınabilir. Karapara kumar, insan kaçakçılığı, uyuşturucu ve silah ticareti gibi yasa dışı yollardan elde edilen suç geliridir. Bu suçların önüne geçildiğinde karapara kazancı da azalacaktır. Bu suçları sonlandırmak tamamen devletlerin elinde olan bir unsurdur.

Suçla mücadele için suçlular gibi düşünüp onlardan daha hızlı olmak gerekir. Bunun için yapılacaklar son derece basittir. İşin özü her şeyi “basit” e indirgemektir. Yapılan veya yapılacak olan uluslararası sözleşmelerde, kanunlarda olay basitçe tanımlanmalı ve cezası en basit şekilde belirtilmelidir. Hukuk'ta kanunlarda fazla detay olması her zaman bir kaçış yolu olmasını sağlar. Uluslararası alanda yapılan bu düzenlemeler en kısa zamanda devletlerin iç hukukuna aktarılmalı ve kesinlikle uygulanmalıdır. Her devletin bu suçla mücadele edecek birbirimi olmalı ve bunlar çalışmalarında bürokratik engellemelere takılmamalıdır. Devletlerin diğer birimleri bu birimle tam bir uyum içinde çalışılmalı, bilgi alışverişinde bulunmalıdırlar.

Kayıt dışı ekonominin yasa dışı ekonomi kesiminde yer alan karapara ile mücadele içinde kayıt dışı ekonomiyi bitirmek önüne geçmek yine devletin en önemli sorunudur. Kayıt dışı ekonomi incelendiğinde bunun asıl nedeninin vergilerden kaynaklandığı görülmektedir. Devletlerin üzerinde çok iyi çalışılmış bir vergi reformu yapması, topluma verginin önemini anlatılması, vergi bilinci aşılması ve tabii toplumunda ödenen verginin düzgün şekilde kullanıldığını görmesi, bilmesi kayıt dışı

ekonominin azalmasına çok büyük katkı sağlayacaktır. Kayıt dışı ekonomi azaldığında ise karapara daha fazla görünür bir hal alacaktır. Bu da karapara ile mücadele edenler için önemli bir konudur.

KAYNAKÇA

AKALIN, Gülsüm ve KESİKOĞLU ,Ferdî (2007), “Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonomi ve Büyüme İlişkisi”, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 5 .

AKAR, Yıldırım (1997), Karaparanın Aklanması, TİSAMAT Basım Sanayi , Ankara

AKYAY, İlkay (2008), “Mali İstihbarat Birimi (MİB) Kurulması, Fonksiyonları, Tipleri ve Karşılaştırmaları”, Süleyman Aydın (Ed), Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı içinde (175-224), 1. Baskı, Adalet Yayınevi , Ankara

ALGAN, Yusuf (1998), İngiltere’de Kara paranın Önlenmesine İlişkin Düzenlemeler ve Bank Of England ‘ın Bu Konudaki Görev ve Yetkileri , Araştırma Raporu , T.C. Merkez Bankası Teftiş Kurulu Başkanlığı , Rapor No:44, Ankara

APG <http://www.apgml.org/about-us/page.aspx?p=91ce25ec-db8a-424c-9018-8bd1f6869162> (Erişim Tarihi: 20.05.2013)

ARSLANOĞLU, M. Sipahi (2007), 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Önlenmesi Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklikler

http://www.vergidegundem.com/files/makale3_0cak07.doc, (Erişim Tarihi:15 .05.2013)

AYDEMİR, Şinasi (1995), Türkiye’de Kayıtdışı Ekonomi (Vergisel Ağırlıklı Uzlaşma Önerisi), Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayını, Acar Matbaacılık , İstanbul

AYDIN, Nurhan (2006) , Bankacılık Uygulamaları , Anadolu Üniveritesi Yayını No: 1711, Eskişehir

AYDIN, Süleyman (2008) “Kara Para Aklama İle Mücadele ve Uluslararası Enstrümanlar”, Süleyman Aydın (Ed), Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı içinde (175-224), 1. Baskı, Adalet Yayınevi , Ankara

AYKIN, Hasan (2007), Karaparanın Aklanmasıyla Mücadele Konusundaki Temel Uluslararası Metinler ve Oluşumlar, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi Sayı: 25

AYKIN, Hasan (Mart 2008) ,“Kayıt Dışı Ekonominin Yaygın Olduğu Ortamda Karapara İle Etkin Mücadele Mümkün Mü?” , Yaklaşım Dergisi, Sayı: 183

AYKIN, Hasan (Ocak 2009), Mali İstihbarat Birimi Nedir? Fonksiyonları Nelerdir? Yaklaşım Dergisi, Sayı: 193

AYKIN, Hasan ve OKUMUŞ, Banu (Aralık 2007), ”Vergilendirilmiş Her Kazanç Kutsal mıdır?” , Vergi Sorunları Dergisi, Sayı:231

BAKKAL, Ufuk (2007), Kayıt Dışı Ekonomi, Derin Yayınları, İstanbul

BAŞAK ,Ramazan (1998) ,50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi. Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 206

BUCHANAN, Bonnie (2004), ‘Money Laundering- a Global Obstacle’, Researching International Business And Finance

ÇAKIR, Alparslan (2006) “Bankacılıkta Operasyonel Risklerin Etkin Yönetiminde Risk Bazlı Müşterini Tanı İlkelerinin Önemi”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 56

ÇAMLICA, Mustafa (Haziran 1996) “Uluslararası Vergiden Kaçınma, Vergi Kaçakçılığı ve Vergi Antlaşmalarının İstismarı”, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 93

ÇELİK, Kuntay ve KOÇAĞRA, S. Işıl ve GÜLER, Kadir (2000), Karapara Aklama, Masak Yayınları , Yayın No 1, Ankara

ÇEMBER, Erol (Eylül 1999) “Türkiye’de Kıyı Bankacılığı (Off-Shore) ve Vergisel Boyutu”, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 132.

ÇETİNTAŞ, Hakan ve VERGİL Hasan (2003), “Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonominin Tahmini”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 4 (1)

DEĞİRMENCİ, Olgun (2007), Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu), Turhan Kitabevi, Ankara

DURA, İsmail Hakkı(Aralık 2007), "Kara para Üzerine Yazılması Gerekenler: Vergi Usul Kanunu'nun 9'uncu Maddesine Dair Bir Yaklaşım", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 231

EGMONT GRUBU (2007), Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Adalet Yayınevi,

ERGÜL Ergin (1998), Karaparanın Aklanması ve Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara

ERGÜL, Ergin (2001), Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu, Yargı Yayınevi, Ankara

ERGÜL, Ergin (2005), Kara Ekonomi ve Aklama Suçu, Adalet Yayınevi, Ankara

ERDAĞ, Nevzat (2007) Kayıt Dışı Kara Para Yolsuzluk, 1.Basım, Cinius Yayınları, İstanbul

ESAAMLG, <http://www.fatf-gafi.org/pages/easternandsouthernafricaanti-moneylaunderinggroupesaamlg.html> (Erişim Tarihi : 20.05.2013)

GAFISUD, <http://www.gafisud.info/eng-index.php> (Erişim Tarihi: 20.05. 2013)

GLEASON, Paul and GOTTSELIG, Glenn (2004) Financial Intelligence Units: An Overview <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fiu/fiu.pdf> (Erşim Tarihi: 05.05. 2013)

GÖKBUNAR, Ali Rıza (1995), Kayıtdışı Ekonominin Vergilendirilmesine Yönelik Önlemler, Maliye Yazıları Dergisi, Maliye-İktisat-Hukuk , Sayı : 47

GÜNER, Sedat (2003) Organize Suç Örgütleri, Karapara ve Aklanması, Bilgi Yayınevi, İstanbul

INTERPOL <http://www.interpol.int/> (Erişim Tarihi : 21.05.2013)

IOSCO <http://www.iosco.org/about/> (Erişim Tarihi: 21.05. 2013)

İPEK, Halim (2000), Önemli Bir Sorun; Kara para ve Kara paranın Aklanması, Beta Yayınları , İstanbul.

JOHNSTON, R.Barry ve ABBOTT, John (2005), “Placing Bankers in the Front Line”. Journal of Money Laundering, Vol.8, No:3

KAÇAR, Hamza (1999), Tüm Yönleriyle Karapara Mevzuatı, Yaklaşım Yayınları, Ankara

KALEM, Murat (2004), Bankalar Aracılığıyla Karapara Nasıl Aklanmaktadır? Active Dergisi , Sayı: 38

KARAAL, Hasan (2008), "Suç Ekonomisi ve Karapara Aklama", Yolsuzluk Ekonomisi ve Yolsuzlukla Mücadele, Ed. İzzettin Önder, Mehmet Karakaş, Murat Çak, TOBB Yayınları , Ankara

2011-2013 Kayıt Dışı Ekonomi Mücadele Stratejisi Eylem Planı

http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/Kayit_Dis_Ekonomiyle_Mucadele_Stratejisi_Eylem_Planı_2011_2013.pdf (Erişim Tarihi : 15.11.2013)

KAYRAK, Musa (2006), "Yolsuzlukla Mücadelede Uluslararası Örgütler", Sosyo Ekonomi Dergisi, Sayı: 2

KOCASAKAL, Ümit (2000), Karapara Aklama Suçu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Leong, Angela Veng Mei (2007), "Chasing Dirty Money: Domestic and International Measures Against Money Laundering". Journal of Money Laundering Control, Vol. 10 No: 2,

MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/kurulumuz/sunus.aspx> (Erişim Tarihi:10.11.2012)

<http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx> (Erişim Tarihi: 12.11.2012)

<http://www.masak.gov.tr/tr/mevzuat/suc-gelirinin-aklanmasi/uluslararasi-mevzuat.aspx#> (Erişim Tarihi: 18.11.2012)

<http://www.masak.gov.tr/tr/mevzuat/suc-gelirinin-aklanmasi/ulusal-mevzuat.aspx> (Erişim Tarihi: 18.11.2012)

<http://www.masak.gov.tr/tr/terorun-finansmani/genel-bilgi/terorun-finansmaninnin-niteligi.aspx> (Erişim Tarihi: 19.11.2012)

http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/faalrap_2006.pdf (Erişim Tarihi: 20.11.2012)

MAVRAL, Ülker (2001), Karapara Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye'ye Yansımaları, Vergi Denetmenleri Derneği Yayınları , Ankara

OGBS , <http://www.eurasiangroup.org/ogbs.php> (Erişim Tarihi : 20 .05. 2013)

QUIRK P.J. (1997) "Money Laundering: Muddying the Macroeconomy"; Finance & Development.

ÖZSOYLU , A.Fazıl (1996), Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi, Bağlam Yayıncılık, Ankara

ÖZSOYLU, A. Fazıl (1999), Yer altı Ekonomisi, Akçağ Yayınları, Ankara

PING, He (2004) , New Trends In Money Laundering - From The Real World To Cyberspace. Journal Of Money Laundering Control 8 (1)

ROBINSON, Jeffrey (2003), Karapara Aklayıcıları, Çeviren: Ayşe Emengen, Arion Yayınları, İstanbul

SANDERS, Hank (2000), “Dikkat Çekici İşlemleri Bildirme Yükümlülüğü Kanuna Karşı Bankaların Tepkisi ve Kanunun Uygulanması”, Hollanda’da Karapara Aklamayla Mücadele, MASAK Yayınları , Ankara

SARILI, Mustafa Ali (2002) “Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları, Nedenleri, Etkileri ve Alınması Gereken Tedbirler”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 41

SCHOTT, Paul Allan (2006), Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: Second Edition and Supplement Special Recommendation IX, Chapter VII: The Financial Intelligence Unit, International Monetary Fund World Bank: Washington, D.C, U.S.A.

TAŞDELEN, Aziz (2003) Hukuksal Açıdan Türkiye’de Kara Paranın Aklanması ve Önlenmesi, 1.Baskı, Turhan Kitabevi , Ankara

TEKINALP, Önal / TEKINALP, Gülören (2000), Avrupa Birliği Hukuku Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. , İstanbul

TURHAN , Salih (1998),“Vergi Teorisi ve Politikası”, Filiz Kitabevi, İstanbul

US, Vuslat (Haziran 2004), “Kayıt Dışı Ekonomi Yöntem Önerisi : Türkiye Örneği”,
Türkiye Ekonomi Kurumu – Tartışma Metni

ÜSTÜN, Oktay (Aralık 2003), “Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Yeni Kırk
Tavsiye Kararı Neler Getiriyor?”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 47

ÜSTÜN, Oktay (Mart 2005). “Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Dokuz Özel
Tavsiyesi”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 52

ÜSTÜN, Oktay (2007), “ Konu Bazında Yeni FATF Tavsiyeleri ”

http://212.174.133.188/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/md144/konubazinda.pdf (Erişim Tarihi : 18.05.2013)

ÜSTÜN, Oktay (2008) “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi
Hakkında Kanun İle Getirilen Temel Değişiklikler”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 64

ÜSTÜN, Oktay (Haziran 2008), “Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile
Mücadele Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış”, Bankacılar Dergisi,
Sayı: 65

ÜTÜK, Özgür (2009), “Terörizmin Finansmanı ile Uluslararası Mücadele”, Bütçe
Dünyası, Cilt 3, Sayı: 32

Wikipedia, http://tr.wikipedia.org/wiki/Watergate_skandal%C4%B1

Wolfsberg-Principles, <http://www.wolfsberg-principles.com/> (Erişim Tarihi: 20.05.2013)

YAZICI, Ayla (2007), “Yeni Karapara Aklama Yöntemleri Olarak Akıllı Kartlar ve Internet”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2

YILDIRIM, Murat (2007), “Kara Paranın Kayıtdışı Ekonomi İçindeki Yeri ve Karapara Aklanmasının Ekonomiye Getirdiği Tehlikeler “Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 9, Sayı: 1

YILDIRIM, Ümmü Çınar, (2004), Bağımsız İdari Otorite Biçiminde Örgütlenmiş Bir Mali İstihbarat Birimi Modeli, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Yayınlanmamış Yeterlik Tezi, Ankara.

YILMAZ, Gülay Akgül (2004), Kayıt Dışı Ekonomi Ulusal ve Küresel Boyutları ve Dinamiklerinin Analizi, 19. Maliye Sempozyumu, Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçakları Önlenmesi Yolları, Uludağ Üniversitesi, 10–14 Mayıs2004, Ankara, Yaklaşım Yayıncılık

YILMAZ, Sacit (2006), “Kara Paranın Aklanması ve Türkiye Boyutu”, Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, SBE

YEŞİLADALI, Derya (2000), Kara Paranın Aklanması ile Mücadelede T.C. Merkez Bankası'nın Rolü, Bankacılar Dergisi, Sayı: 32

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Tokat'ta doğdu. 2001 yılında Tokat Gazi Osman Paşa Lisesi (Y.D.A), 2004 yılında Lefke Avrupa Üniversitesi - Uluslararası İlişkiler (Terk), 2009 yılında Anadolu Üniversitesi - Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. 2010 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans'a başladı.